

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 6 december 1940 kl. 7 e. m.

Första särskilda utskottets utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om allmän omsättningsskatt jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 11 oktober 1940 dagtecknad, till första särskilda utskottet hänvisad proposition, nr 3, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till förordning om allmän omsättningsskatt.

Beträffande författningsförslagets lydelse hänvisas till utskottets hemställan.

Till utskottets behandling hava överlämnats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen:

1) de likalydande motionerna nr 15 i första kammaren av herr *Linderot* och nr 19 i andra kammaren av herrar *Hagberg* i Luleå och *Brädefors*, vari hemställts, »att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 3»;

2) de likalydande motionerna nr 16 i första kammaren av herr *Theodor Nilsson* m. fl. och nr 26 i andra kammaren av herr *Johansson* i Öckerö m. fl., vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts proposition nr 3, att å redskap, som inköpes av yrkesfiskare eller binnäringsfiskare för utövande av sitt yrke, omsättningsskatt icke skall utgå»;

3) de likalydande motionerna nr 17 i första kammaren av herr andre vice talmannen *Åkerberg* m. fl. och nr 28 i andra kammaren av herrar andre vice talmannen *Österström* och *Bergström*, vari hemställts, »att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 3 måtte besluta, att i förordning om allmän omsättningsskatt 2 § 1 mom. a) införas tidningar och tidskrifter»; beträffande motionen nr 17 i första kammaren hava herrar *Johan Nilsson* i Malmö och *Heiding* biträtt det däri framställda yrkandet, såvitt angår tidningar;

4) de likalydande motionerna nr 18 i första kammaren av herr *Ohlin* och nr 29 i andra kammaren av herr andre vice talmannen *Österström*, vari hemställts, »att riksdagen måtte, i samband med anmälan av sitt beslut rörande Kungl. Maj:ts förslag om allmän omsättningsskatt, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en skyndsam utredning rörande lämpligaste sättet att genom förbilligande av matfett, mjölk eller andra nödvändighetsvaror

bereda de mindre bemedlade — och bland dem särskilt de barnrika — familjerna kompensation för den förhöjning av deras levnadskostnader som en allmän omsättningsskatt kan väntas medföra»;

5) de likalydande motionerna nr 20 i första kammaren av herr *Emil Andersson* m. fl. och nr 33 i andra kammaren av herr *Henriksson* m. fl., vari hemställdts, att riksdagen vid antagande av Kungl. Maj:ts proposition nr 3 med förslag till förordning om allmän omsättningsskatt måtte besluta, att dylik skatt skall debiteras synlig för konsumenterna och att vid tillämpningsföreskrifternas utarbetande hänsyn måtte tagas till vad i motionerna anförts;

6) de likalydande motionerna nr 21 i första kammaren av herr *Tjällgren* m. fl. och nr 36 i andra kammaren av herr *Andersson* i Vigelsbo m. fl., vari hemställdts,

»dels att eventuell omsättningsskatt, som av riksdagen kan komma att beslutas, vid varans försäljning till belopp anges på för köparen fullt tydligt sätt, förslagsvis genom skattestämpel,

dels att fisk, kött och fläsk, färska grönsaker och ägg, ävensom utsäde och fröer, jordbrukskalk samt maskiner, verktyg och redskap för jordbruket och trädgårdsodlingen, måtte undantagas från sådan eventuell beskattning, ävensom att övriga i motionen framförda synpunkter måtte vinna beaktande»;

7) de likalydande motionerna nr 22 i första kammaren av herrar *Gabrielson* och *Bondeson* samt nr 38 i andra kammaren av herrar *Eriksson* i Frägsta och *Liedberg*, vari hemställdts, »att 2 § 1 mom. i förordning om allmän omsättningsskatt erhåller följande lydelse:

Allmän — — — ej

a) vid — — — av

foder- och gödselmedel samt fröer och utsäde

ved — — — bränntorv — — — apoteksvaror»;

8) de likalydande motionerna nr 24 i första kammaren av herr *John Gustavson* och nr 30 i andra kammaren av herr *Hansson* i Rubbestad m. fl., vari hemställdts, att riksdagen måtte dels avslå Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 3 till förordning om allmän omsättningsskatt, dels i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att, med beaktande av i motionerna framförda synpunkter, nytt skatteförslag måtte framläggas, vari med enklare förfaringsätt och mindre invecklade kontrollåtgärder förenas större hänsyn till försörjningsbörd och skattekraft;

9) motionen nr 12 i första kammaren av herr *Nils Andersson*, vari hemställdts, »att riksdagen måtte besluta — efter av utskottet företagen omarbetning i den riktningen av den av Kungl. Maj:t föreslagna förordningen om allmän omsättningsskatt — att omsättningsskatten skall göras synlig och begränsad till köp av visst minimibelopp, exempelvis 20 öre, samt att dagstidningarna — nyhetstidningar utkommande med flera än ett nummer per vecka — undantagas, åtminstone vad angår lösnummerförsäljning, från omsättningsskatten»;

10) motionen nr 13 i första kammaren av herr *Oscar Gottfrid Karlsson*, vari hemställdt, »att, då en allmän omsättningsskatt av statsfinansiella skäl visat sig nödvändig, denna måtte komma att läggas på omsättningen av de berörda varorna i produktions- och partihandelsstadiet»;

11) motionen nr 14 i första kammaren av herr *Björck*, vari hemställdt, »att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 3 måtte vidtaga den ändringen, att skattebeloppet vid köp debiteras kunderna på en nota, kvittens eller liknande, samt att i de anvisningar som föreslås skola bifogas förordningen den ändringen vidtages beträffande § 1, punkt 4, moment c), att ordet 'handelsträdgård' uteslutes»;

12) motionen nr 19 i första kammaren av herr *Wagnsson* m. fl., vari hemställdt, »att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 3 måtte uttala sig för att Kungl. Maj:t förordnar om undantag från skatteplikt beträffande sådana tidningar och tidskrifter, som äro organ för etiska och religiösa rörelser, för nykterhetsrörelsen, för bildningsförbund och allmänt ideella organisationer samt för medlemsorganen för de politiska partierna och ungdomsförbunden»;

13) motionen nr 23 i första kammaren av herr *Gustaf Elofsson*, vari hemställdt, »att tidningsorgan och tidskrifter för ideella och politiska folkrörelser, yrkessammanslutningar av facklig natur eller partier, ävensom nyhetstidningar av övervägande lokal karaktär och med begränsat spridningsområde undantagas från i proposition nr 3 föreslagna allmän omsättningsskatt»;

14) motionen nr 25 i första kammaren av herr *Ohlin*, vari hemställdt, »att riksdagen måtte *dels* besluta att i anvisningarna till förordningens § 1 last-automobiler och maskiner för kontorsbruk ej medtagas bland varor som benämnas 'butikshandelsvaror' och att de i stället uppräknas bland varor som icke äro att hänföra till butikshandelsvaror, *dels* under § 2, mom. 1 a) upptaga möbler, glas och porslin samt större musikinstrument»;

15) motionen nr 11 i andra kammaren av herr *Näsström* m. fl., vari hemställdt, »att riksdagen måtte besluta att utöver de i Kungl. Maj:ts proposition nr 3 föreslagna undantagen från omsättningsskatt även måtte undantagas barnskor, barnkläder av alla slag samt skolböcker och övrig skolmaterial för barn»;

16) motionen nr 12 i andra kammaren av fru *Nordgren*, vari hemställdt, »att bland under 2 § från allmän omsättningsskatt undantagna varor måtte ingå även tidningar, såväl vid försäljning som vid prenumeration»;

17) motionen nr 13 i andra kammaren av fru *Nordgren*, vari hemställdt, »att bland under 2 § i förordningen från allmän omsättningsskatt undantagna varor måtte ingå även salt sill, fläsk, såväl färskt som saltat och rökt, liksom kött; samt arbetskläder och grövre arbetsskor av alla slag, barnskor och barnkläder, varvid i fråga om skor undantag från skatteplikt bör avse såväl försäljning som underhållsarbete»;

18) motionen nr 15 i andra kammaren av herr *Åqvist*, vari hemställdt, att riksdagen måtte vid behandlingen av proposition nr 3 för sin del vidtaga sådana ändringar, »att skatten obligatoriskt redovisades öppet för kunderna

samt att skatten ej måtte utgå för varor, som i allmänna handeln betinga endast ett mindre värde, förslagsvis 20 öre och därunder»;

19) motionen nr 16 i andra kammaren av herr *Hansson* i Vännäsby, vari hemställt, »att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 3 med förslag till förordning om allmän omsättningsskatt måtte i fråga om § 2 mom. b) antaga densamma i följande förändrade lydelse:

b) vid försäljning eller uttag från rörelse av mjölk, grädde, ost, smör och margarin etc.»;

20) motionen nr 18 i andra kammaren av herr *Hage*, vari hemställt, att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 3 måtte besluta, att 2 § 1 mom. c) i förslaget till förordning om allmän omsättningsskatt skall erhålla följande lydelse:

»c) vid försäljning, som i ringa omfattning bedrives av lantbrukare eller trädgårdsodlare med egna lantmanna- eller trädgårdsprodukter eller av fiskare med fisk av egen fångst, *ävensom vid försäljning av skogsbär (vilda bär) och liknande produkter, vilka saluföras av landsbygdsbefolkningen*, dock att skatt skall utgå, där försäljningen sker från butik eller därmed likartat försäljningsställe»;

21) motionen nr 20 i andra kammaren av herr *Viklund*, vari hemställt, »att riksdagen vid behandlingen av proposition om allmän omsättningsskatt måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utarbetande av grunder för samhällliga hjälpåtgärder för familjer, vilka på grund av rådande krisförhållanden och därav förorsakade prisförhöjningar, särskilt till den del de föranletts av den allmänna omsättningsskatten, råkat i särskilda försörjningssvårigheter, samt att Kungl. Maj:t, när förslag härutinnan föreligger, måtte underställa riksdagen förslag till de ändringar av förordningen om allmän omsättningsskatt, vilka kunna bliva betingade av nämnda hjälpåtgärder»;

22) motionen nr 21 i andra kammaren av herr *Gustafsson* i Bogla, vari hemställt, »att omsättningsskatten må anordnas så, att den icke drabbar veckotidningar och med dem jämförliga, utgivna av ideella, politiska och religiösa sammanslutningar, eller vilka kunna betraktas som i huvudsak medlemsorgan»;

23) motionen nr 22 i andra kammaren av herr *Sundström* i Skövde, vari hemställt, att riksdagen måtte besluta att tredje raden av 2 § 1 mom. förslaget till förordning om allmän omsättningsskatt skall erhålla följande lydelse:

»foder och gödselmedel samt jordbrukskalk»;

24) motionen nr 23 i andra kammaren av herr *Holmdahl*, vari hemställt, »att, därest riksdagen beslutar om införande av omsättningsskatt enligt de i den kungl. propositionen angivna grunderna, dylik skatt dock ej må utgå vid försäljning av sådana läroböcker, som falla inom Statens läroboksnämnds verksamhetsområde»;

25) motionen nr 24 i andra kammaren av herr *Spångberg* m. fl., vari hemställt, att riksdagen vid behandlingen av förslaget till förordning om allmän

omsättningsskatt måtte besluta om åtgärder i syfte att uppnå skattebefrielse för mindre bemedlade konsumenter i enlighet med vissa i motionen framförda synpunkter;

26) motionen nr 25 i andra kammaren av herrar *Hällgren* och *Törnkvist*, vari hemställts, »att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 3 med förslag till förordning om allmän omsättningsskatt måtte besluta att vid försäljning eller uttag från rörelse av färsk, rökt eller saltad sill och strömming, färsk eller saltad torsk samt torskfilé allmän omsättningsskatt ej skall utgå»;

27) motionen nr 27 i andra kammaren av herr förste vice talmannen *Magnusson*, vari hemställts, att vissa i motionen framförda synpunkter i fråga om skattefrihet respektive skatteplikt för trädgårdsprodukter måtte beaktas vid behandlingen av proposition nr 3 samt att vederbörande utskott måtte vidtaga av sådant beaktande föranledda ändringar i förslaget;

28) motionen nr 31 i andra kammaren av herr *Wallén*, vari hemställts, »att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 3 om införande av allmän omsättningsskatt»;

29) motionen nr 32 i andra kammaren av herr *Henriksson*, vari hemställts, att 2 § 2 mom. i författningsförslaget måtte utgå, att 6 § måtte erhålla sådan lydelse att av staten i konkurrens med enskilda bedriven försäljning av varor komme att beskattas i samma ordning som annan konsumenthandel samt att vissa i övrigt på det föreliggande författningsförslaget anförda synpunkter måtte beaktas;

30) motionen nr 34 i andra kammaren av herr *Holmbäck*, vari hemställts, »att riksdagen ville, om de utredningar, som vederbörande utskott kan verkställa, skulle visa att man med ett system av nya eller höjda acciser eller andra bevillningar skulle kunna på skattevägen uttaga ett belopp av 175 à 200 miljoner kronor på annat sätt än genom omsättningsskatt, avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 3»;

31) motionen nr 35 i andra kammaren av herr *Nilson* i Eskilstuna, vari hemställts,

»att den egentliga dagspressen icke måtte beläggas med omsättningsskatt; att tidskrifter som äro rena affärsföretag och endast syfta till förströelse måtte beläggas med en skatt av minst 10 procent;

att de tidskrifter, publikationer och föreningsblad, som i främsta rummet äro organ för ideella strävanden, måtte befrias från den föreslagna omsättningsskatten»;

32) motionen nr 37 i andra kammaren av herrar *Jonsson* i Skedsbygd och *Andersson* i Södergård, vari hemställts, »att riksdagen vid bifall till proposition nr 3 angående omsättningsskatt måtta besluta att sjuka och åldringar samt barnrika familjer i små omständigheter och folkpensionärer måtte på sätt i motionen säges beredas skälig skatterestitution»;

33) motionen nr 39 i andra kammaren av herr *Flyg* m. fl., vari hemställts, »att riksdagen måtte avslå regeringens proposition nr 3 om allmän

omsättningsskatt samt samtidigt därmed i skrivelse till regeringen begära ett helhetsförslag om hur bristen i statsbudgeten kan och bör täckas»; samt

34) motionen nr 40 i andra kammaren av herrar *Wallentheim* och *Nilsson* i Kristinehamn, vari hemställt, »att riksdagen måtte besluta, att allmän omsättningsskatt ej skall utgå vid försäljning av böcker till statliga eller statsunderstödda bibliotek samt för bokbinderiarbete utfört för sådana biblioteks räkning liksom ej heller vid försäljning av studiehandedningar och material för studier genom förmedling av statsunderstödd bildningsorganisation».

Beträffande motiveringen för de i motionerna framlagda förslagen tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

Under utskottets behandling av förevarande proposition hava till utskottet inkommit skrivelser från ett flertal sammanslutningar m. fl., vilka i olika hänseenden framställt erinringar mot det i propositionen framlagda förslaget. För de i nämnda skrivelser framställda förslagen redogöres i kort-het under nedanstående rubriker.

1) *Uttagande av accis å vissa varor i stället för omsättningsskatt.*

Följande sammanslutningar hava uttalat sig till förmån för en accisbeläggning av vissa varor i stället för omsättningsskatt, nämligen: Sveriges köpmannaförbund, Icaförbundet (Köpmännens inköpscentralers riksförbund), Speceri & viktualiehandels expeditförening, Västergötlands köpmannaförbund, Bohusläns köpmannaförbund, Gävleborgs läns köpmannaförbund, Jämtlands läns köpmannaförbund, Norrbottens köpmannaförbund, Mälardalens köpmannaförbund, Kalmar köpmannaförening, Föreningen Gävle köpmän, Storå och Arvika köpmannaförening, Kopparbergs och Ljusnarsbergs köpmannaförening, Stockholms detaljistförbund, Speceriminuthandlarenföreningen i Göteborg, Ystads detaljistförening, Föreningen allmännyttiga kafébolag och Mjölkbaren aktiebolag.

Vissa av förenämnda sammanslutningar hava såsom exempel å varor, som borde beläggas med accis, förordad följande: socker, salt, tändstickor, papper, ull, bomull, konstsilke, oljor, galoscher, skodon, pälsvaror, herr- och damhattar, radioapparater, cyklar samt järn ävensom kaffe, sprit, vin, pilsner och läskedrycker.

Sveriges grossistförbund har däremot uttalat, att det knappast torde vara möjligt att såsom ett alternativ till en allmän omsättningsskatt inskränka belastningen av konsumtionen att gälla allenast ett relativt begränsat antal varuslag, vilka måste beläggas med tämligen höga acciser.

2) *Omsättningsskatt i form av fabrikant- eller grossistskatt.*

Följande sammanslutningar hava förordat, att den föreslagna omsättningsskatten å detaljhandeln måtte utbytas mot en omsättningsskatt å parti-handeln, nämligen: Sveriges läderhandlares riksförbund, Hallands hantverksdistrikt, Hallandskretsen av kooperativa föreståndarnas förbund, Hallands

köpmannaförbund, Ströms konsumentförening samt Stockholms matvaruhandlareförening u. p. a.

Nedanstående sammanslutningar, som i första hand yrkat, att omsättningsskatten måtte ersättas med acciser å vissa varor, hava såsom alternativt förslag förordat, att den föreslagna omsättningsskatten å detaljhandeln måtte utbytas mot en omsättningsskatt å partihandeln, nämligen: Icaförbundet (Köpmännens inköpscentralers riksförbund), Mälardalens köpmannaförbund, Stockholms detaljistförbund, Kopparbergs och Ljusnarsbergs köpmannaförening, Storå och Arvika köpmannaförening, Kalmar köpmannaförening, Ystads detaljistförening, Föreningen allmännyttiga kafébolag och Mjölkbaren aktiebolag.

Sveriges hantverksorganisation och Skräddarmästarnas riksförbund hava framhållit att bättre och smidigare metoder än de i propositionen föreslagna borde ifrågakomma beträffande omsättningsskattens utformning samt därvid fäst uppmärksamheten på möjligheten av att uttaga skatten hos partihandeln.

Svenska företagares riksförbund, som i första hand hemställt om viss undersökning rörande möjligheten att utan prisstegring uttaga omsättningsskatten å detaljhandeln, har alternativt föreslagit, att omsättningsskatten måtte påläggas fabrikanter, importörer, grossister och andra partihandlare.

Å andra sidan har av Stockholms handelskammare, Handelskammaren i Göteborg och Skånes handelskammare framhållits, att skatten för att lämna det önskade ekonomiska utbytet utan alltför ogynnsamma återverkningar i penningpolitiskt avseende ej borde läggas på ett tidigare led i distributionen än detaljhandeln.

3) Sättet för omsättningsskattens uttagande.

Följande sammanslutningar hava föreslagit eller uttalat sympatier för att omsättningsskatten göres *synlig*, nämligen: Stockholms handelskammare, Handelskammaren i Göteborg, Skånes handelskammare, Östergötlands och Södermanlands handelskammare, Handelskammaren i Gävle, Handelskammaren för Örebro och Västmanlands län, Sveriges köpmannaförbund, Stockholms stads hantverksförening, Svenska företagares riksförbund, Speceriminuthandlareföreningen i Göteborg, Sveriges hantverksorganisation, Skräddarmästarnas riksförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges läderhandlares riksförbund, Norra Sveriges manufakturgrossistförening, Kopparbergs och Ljusnarsbergs köpmannaförening, Västergötlands köpmannaförbund, Bohusläns köpmannaförbund, Gävleborgs läns köpmannaförbund, Stockholms modehandlareförening, Norrbottens köpmannaförbund, Ystads detaljistförening samt Svenska antikvariatföreningen.

Å andra sidan hava nedannämnda sammanslutningar uttalat sig för en *osynlig* skatt, nämligen: Föreningen allmännyttiga kafébolag, Mjölkbaren aktiebolag samt Stockholms matvaruhandlareförening u. p. a.

4) *Undantag från skatteplikt.*

En utvidgning av de i propositionen föreslagna undantagen från skatteplikt har yrkats eller ifrågasatts av ett stort antal sammanslutningar. Därvid har förordats, att följande varuslag skola undantagas från beskattningen, nämligen: utsäde för trädgårdar, jordbrukets, trädgårdsodlingens och fiskets produkter samt torv av alla slag jämte produkter därav, fisk, redskap, som inköpas av fiskare för utövande av deras näring, svagdricka, gengasdrivna automobiler — främst lastbilar — gengasaggregat samt verkstads- och servicearbeten i samband med gengasdrift, reparations- och underhållsarbeten inom hantverket och den mindre industrien, möbler, böcker samt tidningar och tidsskrifter.

Begränsning eller helt borttagande av undantagen har föreslagits av följande sammanslutningar, nämligen: Stockholms handelskammare, Handelskammaren i Göteborg, Skånes handelskammare, Handelskammaren i Gävle, Sveriges köpmannaförbund, Västergötlands köpmannaförbund, Bohusläns köpmannaförbund, Gävleborgs läns köpmannaförbund samt Ystads detaljistförening.

5) *Övriga förslag.*

Föreningen allmännyttiga kafébolag och Mjölkbaren aktiebolag ha föreslagit en sådan differentiering av skatten, att densamma skulle utgå för näringsställen, vilka icke vore spritrestauranger, med endast en kvotdel av skatten för sagda restauranger.

Av Stockholms handelskammare, Handelskammaren i Göteborg och Skånes handelskammare, Sveriges hantverksorganisation och Stockholms stads hantverksförening har föreslagits, att av staten i konkurrens med enskilda bedriven försäljning av varor icke måtte undantagas från skattskyldighet.

Beträffande den centrala omsättningsskattenämnden har föreslagits dels av Stockholms handelskammare, Handelskammaren i Göteborg och Skånes handelskammare att minst två av nämndens ledamöter jämte suppleanter för dem skola representera näringslivet, dels ock av Sveriges hantverksorganisation och Stockholms stads hantverksförening, att hantverksorganisationen måtte bliva representerad i nämnden.

Av Östergötlands och Södermanlands handelskammare har föreslagits att omsättningsskatten regelmässigt måtte definitivt uttagas för varje månad samt att den nödvändiga kontrollen måtte anordnas utan att därför taga i anspråk taxeringsnämnderna.

Handelskammaren i Gävle och Norra Sveriges manufakturgrossistförening ha framhållit, att enligt propositionens förslag garantier icke vinnas för att skatt verkligen kommer att uttagas å sådan försäljning, som sker exempelvis av postorderfirmor, kringvandrande försäljare och agenter. Sistnämnda sammanslutning har därjämte beträffande postorderfirmors försäljningar förordat, att omsättningsskatten måtte uttagas hos postorderfirman i alla de fall, då försäljning sker till i handelsregistret icke upptagen återförsäljare.

Automobilhandlareförbundet har hemställt, att i sådana fall, då vid för-

säljning av automobiler en gammal automobil ingår i likviden, omsättnings-skatt icke måtte utgå å det belopp av köpesumman, som krediteras köparen för den gamla automobilen.

Ett flertal sammanslutningar hava slutligen framhållit, att enligt propositionens förslag på flera punkter oklarhet råder beträffande skattepliktens omfattning samt framställt erinringar i olika hänseenden mot den föreslagna författningstexten.

Beträffande vad *departementschefen* vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t anfört till motivering för det i propositionen framlagda förslaget får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet.

I statsrådsprotokollet har departementschefen inledningsvis redogjort för det statsfinansiella läget ävensom upptagit till behandling frågan om statsutgifternas finansiering. Beträffande vad departementschefen därutinnan anfört tillåter sig utskottet hänvisa till ovannämnda statsrådsprotokoll.

Vidare har i statsrådsprotokollet lämnats redogörelse för det framlagda förslaget till allmän omsättningsskatt, varav framgår bland annat följande.

Såsom ett led i det utredningsarbete, som bedrivits inom finansdepartementet i syfte att förbereda för ett krisläge avsedda skatter, har undersökts även den lämpliga utformningen av en allmän konsumtionsbeskattning. Undersökningen har verkställts av professorn *Erik Lindahl* och landskamreren *Alarik Wigert*. Resultaten av utredningen ha sammanfattats i en *promemoria angående omsättningsskatt*, vilken såsom bilaga fogats vid statsrådsprotokollet.

Det av utredningsmännen framlagda skatteförslaget har under hand granskats av cheferna för ett antal verk och myndigheter samt av andra sakkunniga. Yttranden i ärendet föreligga från överståthållaren, som åberopat en av skattedirektören i Stockholm avgiven promemoria, landshövdingarna i Stockholms, Uppsala, Göteborgs och Bohus, Örebro och Västerbottens län, t. f. landshövdingen i Malmöhus län, generaldirektören och chefen för statskontoret, kammarrättens president i samråd med kammarrättsråden Norrman, Ekenberg och Wikström, t. f. generaldirektören och chefen för riksräkenskapsverket, överdirektören och chefen för kontrollstyrelsen och byråchefen i styrelsen Sven Almgren samt t. f. generaldirektören och chefen för kommerskollegium. Den sistnämndes yttrande har avgivits, sedan kollegiet haft tillfälle att samråda med representanter för Stockholms handelskammare, Kooperativa förbundet, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund och Sveriges hantverksorganisation.

Efter ytterligare beredning har utredningsmännens förslag underkastats en överarbetning inom finansdepartementet, varvid åtskilliga i yttrandena framförda synpunkter vunnit beaktande. Som resultat av överarbetningen föreligger förslag till förordning om allmän omsättningsskatt, benämnt departementsförslaget, vilket till sitt sakinnehåll i stort sett överensstämmer

med utredningsmännens förslag men i tekniskt och formellt hänseende företer ganska väsentliga avvikelser från detta senare.

Departementschefen har därefter — under hänvisning till vad som anförts om det statsfinansiella läget samt med framhållande av att såväl statsfinansiella som penningpolitiska skäl talade för att man nu borde i möjlig mån öka beskattningen — anförde följande:

»Den föregående diskussionen av statsutgifternas finansiering har givit vid handen, att de ökade statliga utbetalningarna vid gällande uppbördsformer för inkomstskatterna sannolikt mest effektivt motvägas genom en skärpt indirekt beskattning. Mera betydande intäkter av en ökad konsumtionsbeskattning stå emellertid att vinna blott om man övergår till att anlita en allmän omsättningsskatt. Trots de vägande invändningar av ekonomisk, socialpolitisk och även skatteteknisk art som kunna riktas mot en sådan skatt, vilken utformning den än erhåller, finner jag mig därför böra tillstyrka, att det svenska skattesystemet nu utbygges med en omsättningsbeskattning. Vid valet av skatteform såväl som vid avgränsningen av skattens tillämpningsområde och bestämningen av skattens höjd får särskild uppmärksamhet ägnas frågan, hur man skall bäst begränsa de ogynnsamma återverkningar på prisbildningen och produktionen, med vilka detta steg i synnerhet i rådande läge kan befaras vara förbundet. De synpunkter på omsättningsskattens konsekvenser, som jag i det föregående utvecklat, ha därför varit vägledande vid min prövning av skatteförslaget.

Det ligger i sakens natur att utformningen av en lagstiftning sådan som den nu ifrågavarande, vilken rör sig på ett för vårt vidkommande helt nytt och oprövat område, måste vara förenad med betydande svårigheter, icke minst då det gäller den viktiga frågan om avgränsningen av det skattepliktiga området. Det måste därför förutses, att i praktiken skola uppkomma en mångfald detaljspörsmål, vilka icke vunnit sin lösning i författningen. Denna omständighet bör dock enligt min mening icke hindra, att det inom finansdepartementet utarbetade förslaget i föreliggande skick underställes riksdagen. De brister, som kunna vidlåda förslaget, torde senare få avhjälpas i den mån erfarenhet vinnes om de med skatteformen förknippade problemen.»

I propositionen lämnas härefter en redogörelse för det framlagda förslaget, vilken redogörelse återfinnes under följande rubriker å nedan angivna sidor i propositionen:

Valet av skattetyyp s. 34—37,

Skattepliktens avgränsning och utformning för olika kategorier av skatteobjekt samt skattesats s. 37—50,

Taxering och uppbörd s. 50—56,

Detaljmotivering s. 57—59, samt

Ikraftträdande s. 59—60.

Utskottets yttrande.

På sätt framgår av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet har departementschefen funnit det vara nödvändigt att söka täckning för de ökade statsutgifterna genom en skärpning av beskattningen. Vid valet mellan höjning av den direkta eller indirekta beskattningen har departementschefen av anförda skäl ansett, att det erforderliga beloppet bör uttagas genom en skärpt indirekt beskattning. Mera betydande intäkter av en ökad konsumtionsbeskattning ha därvid ansetts möjliga att erhålla allenast genom att anlita en allmän omsättningsskatt. Trots de vägande invändningar av ekonomisk, socialpolitisk och även skatteteknisk art som kunna riktas mot en sådan skatt, vilken utformning den än erhåller, har departementschefen funnit sig böra tillstyrka, att det svenska skattesystemet nu utbygges med en omsättningsbeskattning.

Innan utskottet angiver sin ståndpunkt till det i propositionen framlagda förslaget må framhållas, att i allmänhet synes enighet råda därom, att det för täckning av statsutgifterna erfordras ett så stort belopp att en skärpt beskattning ej kan undvikas. Olika meningar ha däremot gjort sig gällande beträffande den form av ökad beskattning — direkt eller indirekt — som i nu rådande läge bör ifrågakomma. I de likalydande motionerna I: 24 och II: 30 har föreslagits, att i stället för en allmän omsättningsskatt borde ett mot den beräknade avkastningen av denna skatt svarande belopp uttagas genom ökad direkt beskattning. I motionen II: 34 har däremot föreslagits, att den allmänna omsättningsskatten måtte ersättas med bland annat ett system av acciser å vissa konsumtionsvaror. Det senare alternativet har jämväl förordats av ett flertal näringsorganisationer.

Vad först angår förslaget om skärpning av den direkta beskattningen har i de förenämnda likalydande motionerna I: 24 och II: 30 förordats uttagande av en extra inkomst- och förmögenhetsskatt kombinerad med ändring av grunderna för de skattefria avdragen. Enligt detta förslag skulle den extra skatten utgå i förhållande till det taxerade beloppets storlek med lägst en procent av sagda belopp, då detta överstiger 2,000 men icke 3,000 kronor, samt för inkomster därutöver för olika inkomstkikt med stigande procenttal, dock med högst 15 procent av taxerade belopp, som överstiga 100,000 kronor. Undantagna från denna extra beskattning skulle vara familjeförsörjare med taxerat belopp understigande 2,000 kronor samt ensamstående skattskyldiga, vars taxerade belopp understiger förslagsvis 1,000 kronor.

För att utröna, huru skattebördan skulle komma att fördelas mellan ensamstående skattskyldiga och familjeförsörjare i olika ortsgrupper och med enbart arbetsinkomst eller inkomst och förmögenhet av växlande storlek, har utskottet företagit en undersökning enligt sistnämnda förslag samt, såvitt det låtit sig göra, enligt det i propositionen framlagda förslaget till omsättningsskatt, i båda fallen under hänsyntagande till de direkta skatter i övrigt,

som för närvarande utgå. Av denna undersökning framgår bland annat, att enligt motionärernas förslag skulle den totala skattebelastningen olika inkomsttagare emellan bliva synnerligen ojämn. Då en överarbetning av motionärernas förslag enligt de av dem anvisade riktlinjerna skulle bliva så tidsödande, att den åsyftade inkomsten icke kunde tillföras statskassan inom den i propositionen förutsatta tiden, finner sig utskottet böra avstyrka de likalydande motionerna I: 24 och II: 30. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att, innan en skärpning av den direkta beskattningen ifrågasättes, det är angeläget att ingående undersökningar verkställas rörande skattebördans rättvisa fördelning mellan olika inkomsttagare samt att därvid på sätt jämväl departementschefen anfört sådana skatteformer införas som möjliggöra, att skattebetalningen kan äga rum i mindre poster och närmare den tidpunkt, då den beskattade inkomsten uppbares. Med det nu anförda har utskottet jämväl angivit sin ståndpunkt till det i de likalydande motionerna I: 15 och II: 19 framförda förslaget om en effektiv skärpning av förmögenhetsbeskattningen.

Vad härefter angår frågan att ersätta den föreslagna allmänna omsättningskatten med ett system av acciser på vissa nödvändighetsvaror och tjänster, har såsom förut framhållits förslag härom framlagts i motionen II: 34 samt av ett flertal näringsorganisationer. Såsom objekt för en dylik beskattning ha särskilt omnämnts socker, salt, smör, tvättmedel, tändstickor och papper. Även skatt på bostadshyror samt höjning av postavgifterna ha berörts i detta sammanhang.

Beträffande först spørsmålet om ökad inkomst från postverket läser detta icke för ställningstagandet till nyssberörda förslag kunna tillmätas avgörande betydelse, alldenstund på denna väg allenast ett i förhållande till omsättningskattens beräknade intäkt obetydligt tillskott kan vara att förvänta.

Vad härefter angår förslaget rörande ett system av acciser på vissa varor har utskottet verkställt en närmare utredning härom för att utröna, huruvida ett dylikt system skulle kunna inbringa samma skattebelopp som beräknas inflyta med en allmän omsättningskatt. Nämda utredning har därvid givit vid handen, att därest skatterna på exempelvis smör och bostadshyror fastställas till relativt höga belopp, den sammanlagda avkastningen av nämnda båda skatter skulle kunna täcka en väsentlig del av det belopp, som beräknas inflyta av en allmän omsättningskatt. Om man bortser från andra hänsyn är emellertid en smörskatt förenad med den svårigheten, att produktionen av lantsmör näppeligen kan kontrolleras på ett tillfredsställande sätt. En hyresskatt är jämväl förknippad med betydande tekniska svårigheter särskilt vad angår uppskattningen av egna bostäders och tjänstebostäders hyresvärde. Dessutom föreligger risk för att en hyresskatt skulle komma att medföra menliga verkningar på fastighetsmarknaden, där läget av olika anledningar redan nu är ganska ansträngt. Ur social synpunkt kunna än starkare skäl framföras mot en dylik skatt. Densamma kan nämligen befaras leda till avsevärt ökad efterfrågan på mindre lägenheter, varå det redan nu

råder relativt stor knapphet, med därav följande brist på bostäder särskilt för de mindre inkomsttagarna. Med hänsyn till de stora olägenheter, som sålunda äro förbundna med förenämnda båda skatter, finner utskottet dessa icke böra ifrågakomma såsom ersättare för en allmän omsättningsskatt.

I övrigt har den av utskottet verkställda utredningen givit vid handen att, även om skattesatserna för olika till accisbeläggning ifrågasatta varor bestämmas relativt höga, en avkastning av samma storleksordning som beräknas av en allmän omsättningsskatt ingalunda är möjlig att uppnå med ett dylikt system. Utskottet har i anledning härav haft under överbägande, huruvida det icke skulle låta sig göra att vinna täckning för resten av det erforderliga beloppet genom att kombinera ett accisystem med en engångsbeskattning av vissa lager av varor, varå tillgången för närvarande är begränsad. En sådan lagerskatt skulle visserligen, därest en väsentligt högre skattesats tillämpas än som föreslås beträffande omsättningsskatten, komma att inbringa ett betydande engångsbelopp. Utarbetandet inom utskottet av ett förslag i detta syfte har emellertid stött på oöverkomliga tekniska svårigheter. Sålunda har utskottet nödgats konstatera att en lagerbeskattning på grundval av en inventering vid stundande årsskifte icke numera är praktiskt genomförbar. Ehuru utskottet finner ett system av acciser å lämpliga varor innebära vissa fördelar framför en allmän omsättningsskatt särskilt därutinnan, att uppbördskostnaderna bliva lägre och kontrollmöjligheterna större samt de kostnader, som ett dylikt system förorsaka de skattskyldiga, bliva mindre, har utskottet likväl icke kunnat förorda, att den föreslagna allmänna omsättningsskatten ersättes med ett system av acciser kombinerat med en lager-skatt.

Av vad ovan anförts framgår att utskottet anser att det lämpligen icke låter sig göra att uttaga det belopp, som nu erfordras för täckning av de ökade statsutgifterna, vare sig genom en skärpning av den direkta beskattningen eller genom ett system av acciser å vissa nödvändighetsvaror och tjänster. Utskottet finner visserligen i likhet med departementschefen vägande invändningar kunna riktas mot en allmän omsättningsskatt, och utskottet skulle otvivelaktigt ur såväl principiell som skatteteknisk synpunkt under normala förhållanden icke kunnat tillråda, att denna beskattningsform införlivades i vårt gällande skattesystem. I nuvarande hårt ansträngda statsfinansiella läge finner sig utskottet dock böra i princip tillstyrka, att en allmän omsättningsskatt införes i vårt land.

Mot den i propositionen föreslagna formen för uppbörden av den allmänna omsättningsskatten hos detaljhandeln har såväl i motionen I:13 som av ett antal näringsorganisationer riktats bland annat den anmärkningen, att denna anordning skulle komma att öka arbetet och kostnaderna för detaljhandlarna att uppbära och redovisa skatten samt i följd härav fördyra varorna för konsumenterna. Med anledning härav har förordats, att skatten måtte läggas på omsättningen av varor å produktions- och partihandelsstadiet i stället för hos detaljhandeln.

Vid de undersökningar, utskottet verkställt för att utröna, om och i vad mån det skulle vara lämpligt att uttaga omsättningsskatten hos producent, importör eller grossist, har utskottet utgått ifrån, att skatten i dylikt fall skall omfatta ett lika stort antal varor som enligt propositionens förslag. Likaledes har förutsatts, att skatten skall utgå vid försäljning av varor från producent, importör eller grossist till detaljhandlare eller direkt till konsument. Vid ett första bedömande av detta förslag kan måhända synas som om bestämmelserna rörande en producent- och partihandelsskatt skulle bli mindre invecklade än enligt det i propositionen framlagda förslaget. Till belysande av huru en dylik skatt skulle kunna anordnas och vilka svårigheter som därvid skulle bli förbundna med skattebestämmelsernas utformning må i korthet anföras följande.

Då en högst avsevärd del av varuproduktionen inom vårt land utföres av mindre företagare torde det ej kunna undvikas, därest omsättningsskatten skall bli allmän, att skatten måste upptagas hos ett mycket stort antal företagare med skiftande kvalifikationer för denna uppgift. Tillverkare av varor äro som bekant icke blott större och mindre industriföretag, hantverkare samt skilda slag av företag inom livsmedelsbranschen, exempelvis mejerier, slakterier och dylika, utan även jordbrukare, trädgårdsodlare och fiskare m. fl. Vidare må uppmärksammas, att en vara kan passera från producent till konsument på olika vägar. Såväl större som mindre producenter kunna sålunda samtidigt försälja sina varor till annan producent, till grossist, detaljhandlare eller direkt till konsument. Även jordbrukare och fiskare kunna avyttra sina produkter till grossist, detaljhandlare eller direkt till konsument. I allmänhet importeras varor av fabrikanter eller grossister. Stundom förekommer emellertid att varor importeras för egen konsumtion, exempelvis av sjukvårdsinrättningar m. fl. Med hänsyn till grossisterna kompliceras frågan om skattskyldigheten därav att det stundom är förenat med svårighet att avgränsa området för deras försäljning till detaljhandlarna. En grossist kan nämligen samtidigt driva parti- och detaljhandel eller försälja sina varor till producent, annan grossist eller direkt till konsument. Till förhindrande av att skatten kommer att träffa varan mer än en gång måste vid denna skatteform genom särskilda föreskrifter angivas, vem som i dylikt fall skall uppbära skatten. Vid en producent- och partihandelsskatt anordnad på sådant sätt, att skatten skall utgå, då varan försäljes till detaljhandlare eller direkt till konsument, måste jämväl fastslås, vem som skall betraktas såsom producent respektive detaljhandlare. Härvid torde i stort sett uppkomma samma svårigheter som då det enligt propositionens förslag gäller att klargöra, vad som skall hänföras till butikshandel. Även vid den nu behandlade skatteformen torde sålunda icke kunna undvikas, att torghandeln likställes med försäljning av varor i butik, samt att särskilda regler måste införas för det fall, att producent eller grossist jämsides med sagda verksamhet bedriver något slag av detaljhandel. Vilka varor som skola vara skattepliktiga eller ej ävensom själva varubegreppet måste även angivas vid en producent- och partihandelsskatt, enär varu-

begreppet icke kan bestämmas efter försäljningens natur på sätt i propositionen föreslås i fråga om begreppet butikshandelsvaror. Att angiva vad som skall avses med råvaror torde därvid vålla mindre svårigheter. Annorlunda förhåller det sig med hel- och halvfabrikaten. I fråga om de senare torde det stundom icke vara lätt att klart fastslå, vad som skall hänföras till färdig vara eller till halvfabrikat. För att i dylikt fall komma fram till en relativt tillfredsställande utformning av varubegreppet, kan det därför bli nödvändigt att fastställa särskilda regler för olika branscher. Det är vidare att märka att en producent- och partihandelsskatt icke kan konstrueras så, att den alltid drabbar varan vid samma led av distributionen. I den mån en producent driver direktförsäljning till konsument, drabbar skatten det sista ledet, men då densamma uttages av grossist eller producent, som säljer sina varor till återförsäljare, ett tidigare led i distributionsordningen. Skatten kan således i vissa fall komma att beräknas å detaljhandelspriset och i andra fall å partihandelspriset. För att undgå denna olägenhet och vinna i möjligaste mån likformighet i beskattningen måste sålunda vid denna beskattningsform konstrueras ett särskilt försäljningspris såsom underlag för skattens beräkning. Uttagandet av skatten å ett tidigare stadium av produktions- och distributionsprocessen än vid varans försäljning till konsument kan medföra risk för fördyring av varorna för konsumenterna. Det kan nämligen befaras, att detaljhandelspriset kommer att höjas icke blott med skattebeloppet utan även med därå beräknad sedvanlig avans i detaljhandeln. Då detaljhandlarna vidare nödgas förskottera skatten samt vid sin prissättning å varorna måste räkna jämväl med de skattebelopp, som erlagts för inkuranta och eljest osäljbara varor, torde jämväl dessa omständigheter bidraga till att varorna fördyras för konsumenterna. Denna verkan skulle visserligen kunna undanröjas genom att detaljhandlaren erhöle rätt till restitution av erlagd skatt för osålda varor. Ett sådant restitutionsförfarande skulle emellertid vålla stora svårigheter i tillämpningen. Slutligen synes rimligt vid en omsättningsskatt av ifrågavarande natur — för att undvika att extra vinster tillfalla detaljhandlarna — att en särskild skatt uttages å de lager, som vid skattens införande ligga inne hos dessa handlande. Uppskattningen av sagda lagervärde efter enhetliga principer torde emellertid komma att föranleda stora svårigheter.

Av vad utskottet ovan anfört torde framgå, att jämväl enligt denna skatteform omsättningsskatten kommer att uppbäras och redovisas av ett högst avsevärt antal skattskyldiga, vilka sakna ordnad bokföring, att bestämmelserna angående en sådan skatt måste bli både invecklade och svåra att tillämpa samt att stora svårigheter torde bli förbundna med taxeringen och skattekontrollen. Det ligger slutligen i sakens natur, att utarbetandet av ett förslag till omsättningsskatt av denna art måste komma att bli synnerligen tidsödande samt kräva ingående undersökningar och överbäganden av skilda slag. På grund av det anförda och då de av utskottet verkställda undersökningarna icke givit stöd för att den nu avhandlade skatteformen är att föredraga framför den i propositionen föreslagna skatten å kon-

sumenthandeln, finner sig utskottet böra förorda den i propositionen föreslagna formen för skattens uttagande.

Utskottet övergår härefter till behandling av det i propositionen framlagda förslaget.

Mot detta förslag har blivit anmärkt, att detsamma i åtskilliga hänseenden brister i klarhet och lämnar rum för stor tvekan beträffande bestämmelsernas rätta innebörd. Icke minst gäller detta de grundläggande reglerna om skattepliktens avgränsning. Anmärkningarna förtjäna givetvis så mycket mer beaktande som det här är fråga om en lagstiftning, vilken i det dagliga livet kommer att tillämpas av stora grupper av näringsutövarer med mycket skiftande förutsättningar att fullgöra de med lagstiftningen förbundna uppgifterna. Såsom framgår av det följande har utskottet genom jämkningar i författningstexten med tillhörande anvisningar samt uttalanden i motiveringen sökt att i möjligaste mån tillgodose de framställda kraven på förtydliganden. Med hänsyn till lagstiftningens stora räckvidd är det emellertid uppenbarligen icke möjligt att ens tillnärmelsevis kunna förutse de mångskiftande komplikationer, som kunna uppkomma vid beskattningens tillämpning, och utskottet är därför fullt medvetet om att en mångfald spörsmål — däribland även frågor av stor principiell betydelse — måste överlämnas till lösning i praxis. Utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t uppmärksamhet följer utvecklingen på området och därvid genom lämpliga åtgärder bland annat verkar för en såvitt möjligt enhetlig rättstillämpning. För sådant ändamål synes angeläget, att tillfälle beredes rikets landskamrerare att sammanträda för att dryfta hithörande spörsmål. I den mån erfarenhet vinnes om de med den nya beskattningsformen förknippade problemen, bör det också bliva möjligt att senare genomföra de förbättringar i beskattningen, som kunna finnas påkallade.

Med utgångspunkt från att omsättningsskatten i princip skall konstrueras som en skatt på konsumenthandeln har skatteplikten enligt förslaget i första hand anknutits till den försäljning, som äger rum i detaljaffärerna samt från restauranger och andra liknande näringsställen. I författningsförslaget har detta kommit till uttryck däri, att i 1 § såsom skattepliktiga transaktioner främst upptagits under a) yrkesmässig försäljning av varor från butik eller därmed likartat försäljningsställe samt under b) yrkesmässig försäljning av varor i restaurang-, pensionat-, kafé- och konditoriorörelse. Då vid försäljning av butikshandelsvaror — d. v. s. varor, som enligt vedertaget affärsbruk tillhandahållas från butik — direkt till förbrukare skattskyldigheten uppenbarligen icke bör vara beroende av om försäljningen äger rum från butik eller annorledes, har i 1 § c) upptagits ett kompletterande stadgande, varigenom skattskyldigheten utsträcks att omfatta all yrkesmässig försäljning av sådana varor med undantag endast för det fall, att försäljningen sker till återförsäljare.

Att skatteplikten vid butiksförsäljning sålunda kommer att omfatta för-

säljning av varor överhuvud taget men vid försäljning i annan ordning begränsas till butikshandelsvaror är givetvis ägnat att framkalla vissa komplikationer och från några håll, däribland i motionen II:32, har ifrågasatts, huruvida icke en utformning av skatteplikten på grundval av begreppet detaljhandel vore att föredraga framför den ordning, på vilken förslaget bygger. Enligt vedertagen terminologi torde med detaljhandel förstås all annan försäljning än sådan, som sker till återförsäljare i och för deras rörelse. Skatteplikstens anknytning till begreppet detaljhandel skulle sålunda innebära, att försäljning till återförsäljare utan vidare bleve skattefri icke blott i fall, som avses i förslagets 1 § c), utan även vid försäljning från butik eller därmed likartat försäljningsställe. Härtill må till en början anmärkas, att denna fördel under viss förutsättning står att vinna även enligt det föreliggande förslaget. Enligt punkten 4 a) i anvisningarna till 1 § öppnas nämligen möjlighet för företag, som jämte vanlig butikshandel bedriver försäljning till återförsäljare, att få denna senare gren av verksamheten behandlad såsom skattefri. Förutsättningen härför är, att i bokföringen göres klar åtskillnad mellan de båda verksamhetsgrenarna. Att för här åsyftade fall medgiva skattefrihet för viss del av försäljningen utan att binda medgivandet vid ett dylikt villkor, finner utskottet ur kontrollsynpunkt icke tillrädligt, och redan härav följer, att utskottet för sin del icke kan ansluta sig till tanken på skatteplikstens utformning på grundval av detaljhandelsbegreppet. Härtill kommer, att en omläggning i sådan riktning tydligen icke skulle vara ägnad att avhjälpa den måhända mest betydande svårighet, varmed det föreliggande förslagets konstruktion av skatteplikten är förbunden, nämligen svårigheten att särskilja butikshandelsvaror från andra varor. Med hänsyn till detaljhandelsbegreppets vidsträckta innebörd kan det uppenbarligen icke ifrågakomma att införa skatteplikt vid all detaljhandel. Detta skulle exempelvis innebära, att statens järnvägars inköp av lokomotiv och vagnar eller ett rederiföretags anskaffning av fartyg för rörelsen skulle underkastas skatteplikt. Då ett dylikt resultat givetvis aldrig åsyftats, skulle det i varje fall bliva erforderligt att genomföra begränsningar med hänsyn till varornas beskaffenhet, och alla skäl tala för att man därvid finge falla tillbaka på begreppet butikshandelsvaror.

Därest en beskattning av konsumenthandeln av här ifrågavarande karaktär skulle anknytas till detaljhandeln, finge detta sålunda sannolikt ske i den formen, att skatteplikten förklarades omfatta all försäljning i detalj av butikshandelsvaror. Medan Kungl. Maj:ts förslag utan tvivel medför fara för att sådana varor, som icke äro att hänföra till butikshandelsvaror, komma att undandragas butikshandeln, skulle däremot skatteplikstens utformning enligt nyss angivna linje icke vara ägnad att rubba de nuvarande distributionsformerna. Då utskottet av förut angivna skäl ansett skatteplikten icke böra anknytas till detaljhandelsbegreppet men å andra sidan funnit angeläget att söka undvika en diskriminerande behandling av butiksförsäljningen, har utskottet övervägt möjligheten att, med bibehållande i princip av förslagets konstruktion av skatteplikten, åstadkomma likställighet i förevarande avse-

ende mellan olika försäljningsformer. Att i författningsväg generellt begränsa skattskyldigheten vid butikshandel till försäljning av butikshandelsvaror synes icke kunna ifrågakomma, när ett dylikt stadgande lätt skulle kunna leda till missbruk. För åtnjutande av en sådan förmån bör först och främst krävas, att den skattefria försäljningen i bokföringen hålles klart åtskild från den skattepliktiga, detta i överensstämmelse med vad som föreslagits för det förut berörda fallet av kombination mellan butikshandel och försäljning till återförsäljare. Men det är icke tillräckligt, att försäljningssummorna för icke-butikshandelsvaror redovisas för sig. Av bokföringen eller eljest upprättade handlingar bör även framgå, vilka slag av varor som vid försäljning betraktats såsom icke-butikshandelsvaror och fördenskull utlämnats fria från skatt. Måhända kan det i vissa fall till och med visa sig erforderligt eller lämpligt att på förhand begränsa förmånen till vissa uppräknade slag av varor, vilka i vederbörlig ordning förklarats icke utgöra butikshandelsvaror. Därigenom skulle såväl säljaren som taxeringsmyndigheterna undslippa det mången gång vanskliga bedömandet av varans karaktär i berörda avseende. Den åsyftade likställigheten synes på grund av det anförda lämpligen böra åvägabringas genom att länsstyrelserna erhålla möjlighet att på framställning av bokföringspliktig skattskyldig medgiva undantag från skatteplikt för butiksförsäljning av sådana varor, som icke äro att hänföra till butikshandelsvaror. Sådant medgivande bör kunna lämnas för viss tid eller tills vidare, och länsstyrelsen bör äga föreskriva de närmare villkor för förmånens åtnjutande, som prövas erforderliga till förekommande av missbruk. Särskilt för vissa delar av lanthandeln torde ett dylikt stadgande bli av icke ringa betydelse. Stadgandet synes lämpligen böra intagas såsom ett nytt moment i 2 §.

Genom att skatteplikten i vissa fall måste anknytas till begreppet butikshandelsvaror blir det uppenbarligen av största betydelse att klarhet vinnes om vilka varor som skola anses hänförliga till nämnda kategori. Såsom departementschefen framhållit, är det emellertid tyvärr icke möjligt att härvidlag uppdraga några fullständiga och otvetydiga gränser. I förslaget har man nöjt sig med att i en mera allmänt hållen beskrivning och genom angivande av exempel söka åskådliggöra vilken innebörd man velat giva åt begreppet ifråga, varjämte den i 19 § omförmälda centrala omsättningsskattenämnden förutsatts skola erhålla befogenhet att träffa bindande avgöranden i hithörande spörsmål. Även utskottet finner, att vad sålunda föreslagits innebär den enda möjliga lösningen, och har i stort sett icke något att erinra mot den beskrivning jämte exempel, som intagits i anvisningarna; blott ett par mindre jämkningar, delvis betingade av ändringar i 2 § beträffande de skattefria varuslagen, har utskottet funnit påkallade. I övrigt anser sig utskottet här endast böra framhålla, att det av samma skäl, som föranlett utskottet att föreslå den nyss omnämnda kompletteringen av 2 §, givetvis är angeläget, att alla varor som i någon mera betydande utsträckning försäljas i butik — låt vara endast inom lanthandeln eller eljest inom någon mera begränsad del

av butikshandeln — också bli förklarade för butikshandelsvaror. Genom samarbete mellan omsättningsskattenämnden och näringslivets representanter bör enligt utskottets mening en godtagbar ordning på området kunna åstadkommas.

I detta sammanhang torde det vara anledning att något närmare beröra jämväl vissa andra för skatteplikten grundläggande begreppsbestämningar.

Såsom allmän förutsättning för skyldighet att erlagga omsättningsskatt vid försäljning skall enligt förslaget gälla, att försäljningen sker yrkesmässigt. Enligt anvisningarna inlägges i detta begrepp samma betydelse som vid inkomstbeskattningen, där begreppet har betydelse bland annat för gränsdragningen mellan inkomst av rörelse och inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet. Någon definition av begreppet förekommer icke i skatteförfattningarna, men i praxis har begreppet erhållit en tämligen vidsträckt tolkning. Med avseende å omsättningsskatten kommer detta naturligen att vara av värde såsom skydd för den reguljära handeln, men å andra sidan blir skattskyldigheten därigenom utsträckt till områden, där nöjaktiga kontrollmöjligheter saknas.

Hela denna fråga äger för övrigt ett visst samband med tolkningen av begreppet återförsäljare i 1 § c). Enligt detta stadgande skall, såsom redan nämnts, omsättningsskatt icke utgå då butikshandelsvaror försäljas till återförsäljare annorledes än genom butikshandel. Skatten avses i dessa fall i stället skola utgå när återförsäljaren i sin tur säljer varorna vidare till någon, som icke är återförsäljare. Härav följer, att skattefrihet vid återförsäljares inköp av varor bör medgivnas endast i sådana fall, då återförsäljaren själv avyttrar varorna yrkesmässigt.

Det nu sagda leder in på spörsmålet, vilka krav rimligen kunna ställas på den säljare, som med åberopande av anförda bestämmelse gör gällande skattefrihet för viss försäljning. Såvitt angår fabrikanter och grossister torde mängden och beskaffenheten av de försålda varorna liksom även vederbörandes egen kännedom om köparens förhållanden i de allra flesta fallen klarlägga syftet med inköpet och göra särskilda efterforskningar därutinnan onödiga. I tveksamma fall bör det däremot åligga säljaren att av köparen begära erforderliga upplysningar. Uppger köparen att inköpet sker i och för återförsäljning och att skatt därvid kommer att uttagas, bör säljaren vara skyddad, såvida icke köparens uppgifter med hänsyn till omständigheterna framstå såsom uppenbart oriktiga eller otillförlitliga. Det torde vara uppenbart, att exempelvis postorderfirmor och andra liknande företag, vilka ofta till privatpersoner försälja mindre varupartier, som dessa sedan avyttra till bekanta eller eljest inom en mera begränsad krets, icke böra behandla dylika kunder såsom yrkesmässiga återförsäljare utan uttaga skatten vid deras inköp av varorna. Detta förfaringssätt innebär ur statens och den reguljära handelns synpunkt såtillvida en nackdel, som skatten icke kommer att beräknas på priset vid försäljning till konsumenten utan på det lägre inköpspriset, men å andra sidan skapas därigenom större trygghet för att

skatt överhuvud taget kommer att utgå. En annan grupp, som i detta avseende påkallar uppmärksamhet, utgöres av föreningar av olika slag. Att en ekonomisk förening, som saluhåller varor ej blott till föreningsmedlemmar utan även till utomstående, är att anse som yrkesmässig återförsäljare är självfallet. Mera tveksam blir frågan, om försäljning sker endast till medlemmarna. Om föreningen tillkommit uteslutande eller väsentligen för att tillgodose en större medlemskrets behov av varor eller föreningens rörelse eljest, med hänsyn till sin omfattning och villkoren för medlemskap, kan anses jämförlig med försäljning till allmänheten, synes föreningen böra behandlas på samma sätt som om den sålde till utomstående. Däremot torde exempelvis en bostadsförenings anskaffning av varor för föreningsmedlemmarnas räkning icke kunna betraktas som yrkesmässig återförsäljning, varför föreningen torde få utgöra skatt å inköpsbeloppet. Detsamma torde gälla beträffande ideella föreningar.

Enligt punkten 4 c) andra stycket i anvisningarna till 1 § skall med återförsäljare likställas producent, som inköper eller eljest anskaffar varor för bearbetning eller förbrukning i sin rörelse. Skälet härtill är, att skatt i här avsedda fall som regel förutsättes komma att utgå när de av producenten framställda produkterna sedermera försäljas till någon, som icke själv är återförsäljare eller producent, och stadgandet har sålunda till syfte att förebygga dubbelbeskattnig. Av praktiska skäl torde det vara nödvändigt att upprätthålla denna likställighet och sålunda låta skattefrihet inträda även för det tänkbara fall, att producenten inköper i och för sig skattepliktiga varor för tillverkning av skattefria sådana. Däremot bör det fasthållas, att likställigheten skall gälla endast den som är producent av varor i den mening förslaget inlägger i detta begrepp. Detta innebär att exempelvis en byggmästare, som på entreprenad verkställer ett husbygge, icke är producent i angivna bemärkelse utan måste betraktas som konsument av de materialier han för ändamålet inköper. Denna konsekvens kan otvivelaktigt i många fall medföra vissa svårlösta komplikationer, men den synes å andra sidan ofrånkomlig så länge fastighetsägaren själv icke kan undslippa skatteplikt vid enahanda inköp för egen räkning.

I nära samband med den nu behandlade frågan stå reglerna om avdragsrätt i 4 § 2 mom. av förslaget. Därest rörelseidkare för omsättning, bearbetning eller förbrukning inom rörelsen inköpt skattepliktiga varor från butik eller eljest under sådana förhållanden, att vederlaget vid inköpet av varorna enligt förordningens bestämmelser skall ingå i skattepliktig omsättning för mottagaren av vederlaget, skall rörelseidkaren enligt anförda stadgande äga rätt att vid beräkning av sin skattepliktiga omsättning göra avdrag för det sålunda utgivna vederlaget. Med rörelseidkare torde här enligt förslaget åsyftas återförsäljare eller producent, som driver rörelse i kommunalskattelagens mening, men däremot icke ägare eller brukare av fastighet. Att dessa sistnämnda uteslutas från avdragsrätt är också enligt utskottets mening motiverat. Avdragsrätt för jordbrukare skulle i praktiken stöta på betydande svårigheter och fö-

refaller i övrigt att vara av mera underordnad betydelse, eftersom en avsevärd del av jordbrukets råvaror och produkter föreslås bli skattefria. Jämväl i ett annat avseende synes det nu ifrågavarande stadgandet kräva ett förtydligande. Avdragsrätten bör givetvis icke avse sådana för förbrukning utsatta artiklar, vilka äro att hänföra till allmänna omkostnader för rörelsen, såsom maskiner, verktyg och andra arbetsredskap m. m., utan endast varor vilka användas som material vid framställning av andra varor.

De nu förda resonemangen ha närmast föranletts av tolkningen av begreppet yrkesmässig. Med tolkningen av detta begrepp sammanhänger även svaret på frågan, huruvida försäljning av varor på auktion skall drabbas av omsättningskatt. Denna fråga, vilken icke direkt berörts i propositionen, synes ha vållat en viss tvekan. Klart är till en början, att om auktion anordnas exempelvis av en privatperson eller dennes dödsbo för avyttring av personlig lösegendom, transaktionen icke kan anses yrkesmässig och följaktligen blir fri från skatt. Detsamma gäller även om, såsom ofta sker, för ändamålet skulle anlitas en särskild auktionsförrättare, vilken icke intar ställningen av kommissionär utan endast är att anse såsom säljarens medhjälpare. Skulle auktionen däremot ombesörjas av en antikvitetsfirma eller liknande företagare, vilken i egenskap av kommissionär mottager varor för försäljning från flera håll, är försäljningen att betrakta som yrkesmässig och underkastad skatteplikt enligt 1 § c). Frågan om försäljningens karaktär är sålunda här att bedöma med hänsyn till kommissionärens förhållanden; detta framgår av 5 § andra stycket. Likaså synes skatteplikt böra inträda exempelvis i det fall, att ett konkursbo bortauktionerar ett i boet ingående handelsvarulager.

Genom den nyss åberopade bestämmelsen i 1 § c) har skatteplikten vid försäljning av butikshandelsvaror utsträckts att omfatta de mest olikartade former av den yrkesmässigt bedrivna handeln och även de minst kvalificerade skikten därav. Självfallet är en så vidsträckt skatteplikt ägnad att framkalla vissa betänkligheter ur kontrollsynpunkt, men den synes å andra sidan vara ofrånkomlig, därest icke beskattningen skall gynna kringföringshandeln och vissa ofta föga önskvärda grenar av försäljningsverksamhet på den fasta handels bekostnad. Det komplement till beskattningen av butikshandeln, som bestämmelsen innebär, medför också att den ibland svårbedömliga frågan om avgränsningen av begreppet butik och därmed likartat försäljningsställe icke får samma betydelse som eljest skulle vara fallet. De varor, som försäljas inom den ambulerande och därmed jämförliga handeln, torde med få och lätt konstaterbara undantag utgöras av butikshandelsvaror, och för bedömande av skatteplikten blir det därför — om man bortser från den i detta sammanhang oväsentliga frågan om försäljning till återförsäljare — utan betydelse om försäljningen sker från butik eller annorledes. Det sagda har kanske främst betydelse för torghandeln vidkommande och innebär, att i princip all yrkesmässig försäljning av skattepliktiga varor å torg blir underkastad beskattning, detta oberoende av om försäljningen äger rum från salustånd eller på annat sätt. Emellertid kompliceras frågan i viss mån genom den i

2 § 1 mom. c) föreslagna undantagsbestämmelsen, enligt vilken vid försäljning, som i ringa omfattning bedrivs av lantbrukare eller trädgårdsodlare med egna lantmanna- eller trädgårdsprodukter eller av fiskare med fisk av egen fångst, skatt skall utgå endast där försäljningen sker från butik eller därmed likartat försäljningsställe.

I motionen II: 27 har påtalats den oklarhet, som vidlåder sistnämnda bestämmelse, varjämte närmast med tanke på trädgårdsodlingen framhållits, att bestämmelsen syntes ägnad att medföra en ojämn och orättvis beskattning av olika yrkesutövare inom en och samma näringsgren. Dessa anmärkningar kunna givetvis icke fränkännas ett visst berättigande. Särskilt är begreppet ringa omfattning svävande till sin innebörd, och det torde därför otvivelaktigt komma att bereda svårigheter i tillämpningen. Då utskottet likväl icke är berett att förorda stadgandets borttagande, beror detta på att ett indragande under skatteplikten av alla de små försäljningar, varom här är fråga, skulle verka alltför tyngande på hela beskattningsförfarandet och att beskattningen i de åsyftade fallen sannolikt ändock aldrig skulle kunna erhålla nödig effektivitet. För att så vitt möjligt förebygga ojämnheter i beskattningen synes det emellertid vara av vikt, att stadgandet tillämpas restriktivt. Att härvidlag uppdraga några närmare riktlinjer är tydligen ytterst vanskligt. Så mycket torde dock kunna sägas, att skatteplikt som regel lärer böra inträda, därest säljaren genom annonsering eller på annat liknande sätt vänder sig till allmänheten eller om särskilda anordningar eljest vidtagas för försäljning till en mera obestämd krets av kunder. Saluhållande av varor å torg torde i och för sig kunna betraktas som en dylik till skatteplikt ledande anordning, givetvis med bortseende från sådana fall där försäljningen är av rent tillfällig karaktär. Enligt utskottets mening är det angeläget, att frågan om detta stadgandes tillämpning ägnas särskild uppmärksamhet vid det möte med landskamrerarna, som utskottet enligt vad redan nämnts förutsatt skola komma till stånd.

I detta sammanhang skall beröras ett i motionen II: 18 framställt yrkande att i 2 § 1 mom. c) måtte stadgas undantag från skatteplikt jämväl beträffande »försäljning av skogsbär (vilda bär) och liknande produkter, vilka saluföras av landsbygdsbefolkningen». Av motionen synes framgå, att skattefrihet icke åsyftas för dylik försäljning från butik eller därmed likartat försäljningsställe utan endast för de fall, då försäljningen sker på annat sätt. I dessa fall torde försäljningen emellertid såsom icke yrkesmässig falla utanför det skattepliktiga området, och någon ändring av förslaget för att tillgodose motionärens önskemål torde därför icke vara behöfvlig.

I utredningsmännens förslag hade i 1 § intagits ett uttryckligt stadgande av innehåll, att med försäljning skulle likställas avyttring genom byte. I det vid propositionen fogade förslaget har detta stadgande uteslutits med den motiveringen, att yrkesmässig överlåtelse av varor genom rent byte — d. v. s. mot vederlag som i dess helhet utgöres av annat än penningar — torde höra till sällsyntheterna, varför anledning saknades att genom en allmän regel i

skattehänseende likställa byte med försäljning. I anslutning härtill har under punkten 2 i anvisningarna till 1 § uttalats, att försäljning i allmänhet skall anses föreligga även om vederlaget till någon del utgöres av annat än penningar, detta dock endast under förutsättning att avtalet med hänsyn till sitt syfte och övriga föreliggande omständigheter finnes böra likställas med försäljning. Såvitt angår den yrkesmässiga handeln torde denna förutsättning — heter det vidare i anvisningarna — så gott som undantagslöst få anses uppfylld, och som exempel på här åsyftade avtal nämnes det inom automobilbranschen vanliga fallet, att en gammal automobil får ingå i likviden för en ny. Enligt utskottets mening är det i sak riktigt, att ifrågavarande avtalstyper i skattehänseende inordnas under begreppet försäljning, och utskottet har icke heller något att erinra mot att bestämmelse härom upptages i anvisningarna. Emellertid vill utskottet framhålla, att det inom vissa delar av den yrkesmässiga handeln, framför allt på landsbygden, ej sällan torde förekomma ömsesidiga prestationer i varor utan att någon mellangift i penningar erlägges. Klart är, att även dylika transaktioner under förut angivna förutsättning böra i skattehänseende behandlas lika med försäljning. Till förebyggande av varje missförstånd i detta hänseende torde erforderlig jämkning böra ske i anvisningarna.

Utskottet övergår härefter till behandling av frågan om vissa varugrupper undantagande från beskattningen.

Såsom departementschefen framhållit är det av praktiska skäl angeläget, att antalet skattefria varuslag blir så litet som möjligt och att urvalet begränsas till varor av sådan beskaffenhet, att de lätt kunna skiljas från andra varor. Ju flera undantag som medgivas, desto större bliva besvärigheterna för handeln och svårigheterna att utöva kontroll över beskattningen. Från åtskilliga handelsorganisationers sida ha dessa synpunkter starkt understrukits, och från vissa håll har till och med ifrågasatts, om det överhuvud taget skall bliva möjligt för detaljhandlarne att fylla funktionen som uppbördsorgan, därest systemet med undantag bibehålles.

Såvitt utskottet kunnat finna, är det framför allt de föreslagna undantagen beträffande olika slag av livsmedel, som måste befaras vålla allvarliga olägenheter för handeln, och utskottet, som icke kunnat undgå att taga starkt intryck av de framförda betänkligheterna mot förslaget i denna del, har därför övervägt möjligheten att helt slopa dessa undantag. För en sådan åtgärd skulle kunna anföras även andra skäl än de rent praktiska. Anordningen med undantag medför, att skattefriheten kommer alla till godo utan avseende å behovet. Ur såväl sociala som statsfinansiella synpunkter vill det förefalla mera befogat att låta skatt utgå å alla varor och att samtidigt i en eller annan form bereda kompensation åt dem, som visas vara i behov därav. Ett dylikt system skulle te sig så mycket naturligare, som åtgärder under alla förhållanden torde bliva nödvändiga för att lätta trycket för de av beskattningen tyngst drabbade. Å andra sidan är emellertid att märka, att en beskattning överlag av livsmedlen skulle skärpa olikheten i beskattningshänseende mellan skilda befolkningsgrupper och ytterligare

gytna dem, som konsumera produkter från egen fastighet. Att med omsättningsskatt belasta de elementära livsförnödenheter, som avses i propositionen, anser utskottet därför böra ifrågakomma endast under förutsättning att jämväl uttag från egen fastighet beskattas. Huruvida en sådan utvidgning av beskattningen låter sig praktiskt genomföras är en fråga, som undandraget sig säkert bedömande från utskottets sida. Detta uppslag till lösning av de påtalade svårigheterna synes emellertid förtjänt att närmare undersökas, och utskottet finner önskvärt, att Kungl. Maj:t ägnar denna fråga uppmärksamhet.

Utskottet anser alltså, att vissa livsmedel åtminstone för närvarande böra undantagas från beskattning, men finner å andra sidan angeläget, att dessa undantag icke nu ytterligare utökas. De yrkanden om undantag för åtskilliga slag av livsförnödenheter, som framstälts i motionerna I: 21 samt II: 13, 25 och 36, kan utskottet sålunda icke tillstyrka.

Enligt förslaget skola foder- och gödselmedel vara fria från skatt. Enligt anvisningarna hänförs till fodermedel de i gällande statistiska varuförteckning under nr 359—372 upptagna varuslagen, däri bl. a. icke ingå hö och halm, och till gödselmedel de varuslag, som upptagas under nr 634—643 i samma förteckning. Utskottet anser icke skäl föreligga för en sådan begränsning utan förordar, att samtliga foder- och gödselmedel göras skattefria, vilket lämpligen synes kunna ske genom att nämnda bestämmelse i anvisningarna uteslutes. Av samma skäl, som föranlett skattefrihet för foder- och gödselmedel, torde från beskattning böra undantagas jämväl vete, råg, korn och havre ävensom fröer; denna utvidgning har sin egentliga betydelse beträffande fröer, vilka i stor utsträckning torde vara föremål för butikshandel.

Bland exemplen å varor, vilka icke skola anses hänförliga till butikshandelsvaror, nämnas i anvisningarna cement och kalk. Meningen har tydligen varit att till följd härav från beskattningen skulle undantagas huvudparten av cement- och kalkförsäljningen, enär denna antagits till ojämförligt största delen ske i annan form än genom butikshandel. Enligt vad för utskottet upplysts torde detta antagande emellertid knappast vara riktigt. Åtminstone vad angår cement torde försäljningen till mycket betydande del ske från butik. Vill man bibehålla skattefriheten för cement och kalk, vilket utskottet för sin del finner befogat, torde dessa varuslag alltså böra särskilt upptagas bland undantagen i 2 § 1 mom. Härmed tillgodoses bl. a. de önskemål om skattefrihet för jordbrukskalk, som innefattas i motionerna I: 21 samt II: 22 och 36.

Till brännolja, som enligt förslaget skola vara skattefria, torde även få räknas tjära eller tjärolja, som användes som drivmedel för fiskebåtar.

Genom undantagsbestämmelsen avseende rusdrycker komma bl. a. alla dylika drycker, som försäljas av systembolagen, att vara fria från skatten.

Vad angår förslaget om skattefrihet för apoteksvaror har för utskottet uppgivits, att ett undantagande av denna mycket omfattande varugrupp skulle i hög grad försvåra arbetet å apoteken, och utskottet anser därför att detta undantag bör utgå.

Utöver vad nu nämnts har utskottet icke funnit anledning till erinran mot den förteckning å skattefria varor, som innefattas i förslaget.

Emellertid ha, såsom redan antytts, i motioner och till utskottet inkomna skrifter framställts vittgående krav på ytterligare undantag från skatteplikt beträffande särskilda varor eller varugrupper. Ehuru till stöd för de framställda önskemålen i många fall anförts skäl, som i och för sig äro värda allt beaktande, anser sig utskottet med hänsyn till de förut berörda praktiska olägenheterna av ett system med många undantag endast i ringa utsträckning kunna tillmötesgå de ifrågavarande yrkandena.

I motionerna I: 12, 17, 19 och 23 samt II: 12, 21, 28 och 35 liksom även i ett flertal inkomna skrifter har hemställts om skattefrihet för olika slag av tidningar och tidskrifter. Av den utredning, som framlagts till stöd för detta yrkande, har utskottet bibringats den uppfattningen att här föreligger ett fall, där en omsättningsbeskattning efter föreslagna linjer komme att medföra större praktiska olägenheter än om dessa tryckalster befriades från beskattning i denna form. Detta sammanhänger med de säregna förhållanden, som förekomma vid denna försäljning och speciellt vid lösnummerförsäljningen. Däremot kan utskottet icke finna tillräckliga skäl föreligga att här medgiva frihet från varje beskattning, och utskottet förutsätter därför, att för tidningarnas och tidskrifternas vidkommande i stället för omsättningskatten genomföres en beskattning av motsvarande storleksordning men i en för detta område mera lämpad form. Utskottet är icke i tillfälle att framlägga något utformat förslag till dylik beskattning, men av undersökningar, som utskottet låtit verkställa, har utskottet trots sig finna, att en enkel och tillfredsställande lösning står att vinna genom accisbeläggning av tidnings- och tidskriftspapperet. Enligt utskottets mening bör denna fråga göras till föremål för närmare utredning genom Kungl. Maj:ts försorg och förslag i ämnet snarast framläggas för riksdagen. Då en pappersaccis kommer att drabba endast här i riket tryckta tidningar och tidskrifter, bör den nu förordade befrielsen från omsättningsskatt tydligen erhålla motsvarande begränsning. Till tidningar och tidskrifter torde, i nära anslutning till det av 1940 års lagtima riksdag såsom vilande antagna förslaget till ändring i vissa delar av tryckfrihetsförordningen, böra hänföras sådana periodiska skrifter, som enligt utgivningsplanen äro avsedda att under bestämd titel utgivas med minst fyra å särskilda tider utkommande nummer eller häften årligen.

I motionerna I: 16 och II: 26 har hemställts om skattefrihet för redskap, som inköpas av yrkesfiskare eller binäringsfiskare för utövande av deras yrke. Syftet med nämnda motioner finner utskottet synnerligen behjärtansvärt. Av praktiska skäl torde det icke vara möjligt att i detta fall göra skattefriheten beroende av förhållanden, som hänföra sig till köparens person. Motionärernas önskemål synas i stället kunna i allt väsentligt tillgodoses genom att skattefrihet medgives för sådana särskilt angivna slag av fiskeredskap, vilka endast mera sällan komma till användning vid icke yrkesmässigt fiske. Enligt vad utskottet inhämtat, är detta fallet beträffande notar, vadar, trålar, nät, skötar, sill- och strömmingsgarn, ryssjor, hommor

samt bottengarn. Av yrkesfiskares och binäringsfiskares kostnader för anskaffning av fiskredskap hänför sig den ojämförligt största delen till de nu nämnda slagen av fiskredskap, vilka sålunda enligt utskottets mening böra undantagas från skatteplikt. Andra fiskredskap, exempelvis krokredskap, användas vid såväl yrkesmässigt fiske som sport- och nöjesfiske.

Några ytterligare undantag från skatteplikt beträffande särskilda varor eller varugrupper böra enligt utskottets mening icke nu ifrågakomma. De yrkanden, som i sådant hänseende framstälts i motionerna I: 21 och 25 ävensom II: 11, 13, 23, 36 och 40 kan utskottet följaktligen icke biträda.

Enligt 2 § 2 mom. i förslaget skall Kungl. Maj:t äga förordna om ytterligare undantag från skatteplikt beträffande särskilda varor eller varugrupper. I motionen II: 32 har hemställts, att detta stadgande måtte utgå. Till motivering av stadgandet har departementschefen anført, att han ansett det samma icke gärna kunna undvaras i en lagstiftning sådan som denna, vars verkningar äro lika vittgående som svåröverskådliga. Av detta uttalande drar utskottet den slutsatsen, att ifrågavarande bemyndigande är avsett att begagnas endast för sådana nu oförutsedda fall, då alldeles särskilt starka skäl tala därför och då omständigheterna icke medgiva frågans hänskjutande till riksdagen. Under förutsättning, att bemyndigandet erhåller denna snäva uttolkning, anser utskottet stadgandet kunna och böra kvarstå.

I samband med frågan om skatteplikten återstår slutligen att behandla den i 6 § av förslaget intagna bestämmelsen om frihet från skattskyldighet för staten. Det behöver knappast påpekas, att här endast är fråga om sådana transaktioner, i vilka staten uppträder som säljare, och att bestämmelsen sålunda icke avser att inrymma någon särställning åt staten såsom köpare. Departementschefen har för sin del framhållit, att bestämmelsen icke syntes få någon större betydelse, alldenstund staten som regel icke torde bedriva sådan yrkesmässig verksamhet, som enligt förslaget skall medföra skatteplikt.

I motionen II: 32 har yrkats, att 6 § måtte erhålla sådan lydelse, att av staten i konkurrens med enskilda bedriven försäljning av varor komme att beskattas i samma ordning som annan konsumenthandel. I den mån härmed åsyftas, att jämväl icke yrkesmässiga försäljningar från statens sida skulle indragas under skatteplikten, kan utskottet icke biträda motionärens önskemål. Däremot anser utskottet principiellt riktigt, att staten i förevarande avseende behandlas på samma sätt som varje annan säljare, och utskottet tillstyrker följaktligen, att 6 § i dess föreslagna lydelse får utgå.

Såsom redan tidigare framhållits, är det vid en lagstiftning av ifrågavarande art icke möjligt att ens tillnärmelsevis förutse alla dess konsekvenser och inom lagstiftningens ram lösa alla de viktiga spörsmål, som kunna uppkomma i tillämpningen. Detta leder för de skattskyldiga till ett osäkerhetstillstånd och kan mången gång utsätta den enskilde för ekonomiska risker och påföljder, vilka framstå såsom uppenbart obilliga. En person kan exem-

pelvis fullt ursäktligt antaga, att viss försäljning är skattefri och därför underlåta att uttaga skatt av köparen; omständigheterna kunna därvid vara sådana, att en beskattning, som sker först lång tid därefter, måste te sig mer eller mindre orimlig. För dylika fall liksom även då en beskattning visserligen formellt skulle framstå såsom behörig men i realiteten strida mot själva grundtankarna i förslaget bör enligt utskottets mening möjlighet finnas för Kungl. Maj:t att medgiva befrielse från skattskyldighet eller återbäring av erlagd skatt. Bestämmelse härom synes lämpligen kunna intagas i 6 §.

En fråga, som i den allmänna diskussionen om denna skattetyt tilldragit sig stor uppmärksamhet, är huruvida skatten, på sätt i propositionen föreslagits, skall inkalkyleras i varupriserna och utgå med viss procent å den totala skattepliktiga omsättningen eller om skatten skall beräknas på varje transaktion för sig och i en eller annan form obligatoriskt kvitteras skild från priset i övrigt. I förra fallet brukar skatten betecknas som osynlig eller sluten och i det senare som synlig eller öppen.

Det kan icke ifrågakomma att här ingå på alla de skäl, som anförts till stöd för den ena eller andra metoden. Som ett allmänt omdöme kan fastslås, att vardera metoden är förenad med såväl fördelar som nackdelar, och valet blir därför beroende av vilken betydelse man anser böra tillmätas dessa.

Att ett system med synlig skatt skulle vara ägnat att underlätta kontrollen och därigenom bidra till att göra beskattningen mera effektiv, förefaller sannolikt. Nackdelarna med detta system ligga främst i det ökade besväret och de större kostnaderna för såväl handeln som det allmänna samt vidare i svårigheten att utfinna regler, som äro på en gång enkla och effektiva samt dessutom möjliga att generellt tillämpa över ett större område. Några motsvarande tekniska svårigheter möta icke vid den osynliga skatten. Om meningen vore att med beskattningen träffa endast den reguljära butikshandeln och annan försäljning, som sker under mera välorganiserade förhållanden, skulle enligt utskottets åsikt en synlig skatt trots antydda besvärligheter måhända vara att föredraga. Nu föreligger icke nyssnämnda förutsättning. Enligt förslaget inträder skatteplikt vid de mest olikartade transaktioner, även sådana där ingen annan än den skattskyldige själv är tillstädes, och den sträcker sig ända till distributionsapparatens svagaste och sämst utrustade skikt. Att ge företagare av denna senare typ den ställning såsom skatteuppbördsmän, som ett system med synlig skatt i realiteten skulle innebära och som tydligen skulle påkalla helt andra och strängare redovisnings- och ansvarsbestämmelser än dem förslaget innehåller, är enligt utskottets förmenande icke tänkbart. Skulle ett system med synlig skatt införas, finge detta begränsas till sådana områden, där praktiska möjligheter föreligga att bemästra hela det tekniska förfarandet med skattmärken, kassaapparatskvitton, paragonkvitton och dylikt, medan handeln i övrigt finge uttaga skatten osynlig. Då det givetvis icke kunde över-

låtas åt den enskilde att själv avgöra, vilkendera metoden han ville begagna, måste redan gränsdragningen mellan de båda systemens tillämpningsområden vålla svårigheter. Då förhållandena äro starkt skiftande även inom en och samma bransch, är det knappast troligt, att en uppdelning skulle kunna ske ens branschvis. Följden skulle sålunda bliva den, att olika system komme i bruk vid sidan av varandra, en ordning som självfallet vore föga rationell och som skulle te sig särskilt otillfredsställande, om skiljaktigheterna framträdde inom samma bransch.

Till det nu anförda kommer ytterligare, att en övergång till systemet med synlig skatt skulle påkalla en omarbetning i väsentliga delar av förslaget. Nya eller ändrade bestämmelser skulle erfordras bland annat i fråga om grunderna för skattens beräkning, avdrags- och restitutionsrätt, uppbörd, redovisning, kontroll och taxering samt ansvarspåföljder för brott mot förordningen. I vissa av dessa avseenden skulle krävas invecklade och detaljerade föreskrifter, vilka måste föregås av noggranna överväganden. Och även om det vore möjligt att nu åstadkomma de nödiga författningsföreskrifterna, är det knappast sannolikt att de organisatoriska anordningarna för systemets genomförande skulle kunna medhinnas före den tidpunkt, då beskattningen är avsedd att träda i kraft.

På anförda skäl förordar utskottet, att skatten uttages på sätt i propositionen föreslagits, och utskottet kan alltså icke biträda de yrkanden om ett system med synlig skatt, som framställts i motionerna I: 12, 14, 20 och 21 samt II: 15, 33 och 36.

Enligt förslaget skall envar skattskyldig senast den 15 i varje månad till länsstyrelsen i det län, där hans hemortskommun för det löpande taxeringsåret är belägen, avlämna uppgift rörande den skattepliktiga omsättningen under nästföregående kalendermånad och samtidigt inbetala därå belöpande omsättningsskatt. Med ledning av inkomna uppgifter skall hos länsstyrelsen upprättas register över de skattskyldiga inom länet. Med prövningen av uppgifterna och det slutliga fastställandet av skatten skall anstå till dess taxering efter beskattningsårets utgång äger rum. Taxeringen är avsedd att verkställas av vederbörande beskattningsnämnder för den årliga taxeringen, och på grundval av taxeringens resultat skall sedan slutlig avräkning beträffande skatten ske årligen.

Mot vad sålunda föreslagits har utskottet i stort sett icke något att erinra. Att taxeringen anförtros åt beskattningsnämnderna vid den årliga taxeringen torde med hänsyn till inkomsttaxeringens betydelse jämväl för taxeringen till omsättningsskatt samt nödvändigheten av att utnyttja förefintlig lokalkännedom vara att föredraga framför den i ett par av yttrandena förordade anordningen att låta länsstyrelserna definitivt pröva och fastställa skattskyldigheten.

Såttillvida innebär den förra metoden en svaghet, som det ofta kan dröja avsevärd tid innan önskvärd klarhet vinnes beträffande frågan huruvida skattskyldighet i visst fall föreligger eller ej. Särskilt i sådana fall, där tve-

kan kan råda om huruvida försäljning sker yrkesmässigt eller faller under bestämmelsen i 2 § 1 mom. c) eller om skatteplikt föreligger enligt 1 § f), synes det knappast rimligt att ålägga vederbörande en månatlig uppgiftsplikt vid äventyr av straff, om skyldigheten försummas och taxeringsmyndigheterna sedan finna att skatteplikt förelegat. De här berörda olägenheterna torde åtminstone delvis kunna avhjälpas genom att länsstyrelserna erhålla befogenhet att i viss utsträckning medgiva dispens från föreskrifterna i 7 och 8 §§ om avlämnande av uppgift och inbetalning av skatt. I detta avseende torde böra föreskrivas, att länsstyrelsen på därom gjord framställning skall kunna medgiva, att i stället för uppgifter månadsvis efter beskattningsårets utgång avlämnas en uppgift avseende hela beskattningsåret. Sådant medgivande bör kunna lämnas endast den, som icke enligt lag är skyldig föra handelsböcker och vars omsättning, beräknad på sätt i 4 § sägs, kan antagas icke överstiga 3,000 kronor för hela beskattningsåret. Har sådant anstånd medgivits, bör länsstyrelsen tillika kunna medgiva, att med skattens erläggande må anstå till dess frågan om vederbörandes skattskyldighet prövats av beskattningsnämnderna. Genom de här förordade bestämmelserna vinnes också, att antalet inbetalningar av bagatellbelopp minskas. Slutligen må framhållas, att utskottet närmast tänkt sig dessa bestämmelser som en försöksanordning för att underlätta övergången till den nya beskattningen och att skälen för dispens från de vanliga reglerna bliva mindre ju längre beskattningen kommer att vara i tillämpning.

Uppenbart är, att den nya beskattningen kommer att ställa stora krav på såväl länsstyrelserna som beskattningsnämnderna. Då beskattningens effektivitet kommer att i hög grad bero på deras förmåga att motsvara dessa krav, är det av synnerlig vikt att erforderlig personal, bland annat för skärpt bokföringsgranskning, ställes till förfogande och att skäligen ersättning beredes för det ökade arbetet i nämnderna. Ehuru länsstyrelserna enligt förslaget icke skola meddela några beslut om själva beskattningen, är det givetvis angeläget att länsstyrelserna fortlöpande vaka över att uppgifter inkomma från alla skattskyldiga och att länsstyrelserna under hand söka att åvägabringa rättelse eller komplettering av uppgifter, som vid bokföringsgranskning eller eljest befinnas vara felaktiga eller ofullständiga. För dessa ändamål bör nödigt samarbete även under löpande beskattningsår upprätthållas mellan länsstyrelserna och taxeringsnämndens ordförande eller annan lämplig ledamot av nämnden. Särskilt viktigt är, att länsstyrelserna vid övergången till den nya ordningen söka att på de vägar som stå till buds inhämta upplysningar om alla dem, som kunna antagas bliva skattskyldiga, så att dessa redan från början bliva införda i skatteregistret.

En betydelsefull funktion kommer vidare att fyllas av den i 19 § föreslagna centrala omsättningsskattenämnden. Utskottet har haft under övervägande att utsträcka nämndens befogenhet att meddela bindande förklaringar till att gälla även andra frågor än dem, som avse en varas karaktär av butikshandelsvara eller ej, men har av flera skäl funnit en sådan utväg

icke framkomlig. Det synes angeläget, att nämnden utses med det snaraste, så att avgöranden beträffande olika varors karaktär i nyssberörda hänseende må kunna träffas inom kortast möjliga tid. Utskottet utgår från att näringslivet kommer att bliva representerat i nämnden. Att i författningen intaga uttrycklig föreskrift härom, på sätt yrkats i motionen II: 32, finner utskottet icke erforderligt. Såsom utskottet förut anfört måste många frågor av stor principiell betydelse överlämnas till lösning av praxis. Med hänsyn härtill har inom utskottet ifrågasatts, huruvida icke vid handläggning i kammarrätten av mål angående taxering till omsättningsskatt kammarrätten borde tillföras särskild sakkunskap på handelsns område i viss likhet med vad som nu gäller vid handläggning av mål angående fastighets- och virkestaxering. Utskottet finner önskvärt, att Kungl. Maj:t ägnar denna fråga uppmärksamhet.

Såsom departementschefen framhållit är omsättningsskatten givetvis att hänföra till sådana för rörelse utgående skatter, som enligt 29 § 1 mom. kommunalskattelagen få avdragas såsom driftkostnad vid beräkning av inkomst av rörelse.

Utöver vad i det föregående omnämnts har utskottet ansett sig böra förorda vissa förtydliganden och jämkningar, delvis av rent redaktionell natur, i lagtexten jämte anvisningarna. Beträffande dessa ändringar torde här böra nämnas följande.

I punkten 4 a) av anvisningarna till 1 § har det i andra stycket förekommande uttrycket »i parti» uteslutits, enär uttrycket visat sig kunna framkalla det missförståndet att här endast vore fråga om försäljning i större poster. Avsikten med stadgandet har tydligen endast varit att ange, att försäljningen skall ske för återförsäljning, vilket emellertid torde vara klart även om uttrycket i fråga strykes. Därjämte har exemplifieringen i samma stycke utvidgats i syfte att tydligare utmärka, att kombinationen av vanlig butikshandel med försäljning till återförsäljare förekommer inom åtskilliga branscher och ej är särskilt utmärkande enbart för järnhandeln.

I fråga om beräkningen av saluvärdet å varor, som uttagas från rörelse, böra enligt utskottets mening inga särbestämmelser gälla för restauranger och liknande rörelser. Den specialföreskrift, som i detta avseende föreslagits i fjärde stycket av anvisningarna till 4 §, har utskottet därför funnit böra utgå.

Det nya stadgandet i 2 § 2 mom. om undantag från skatteplikt i vissa fall, då icke-butikshandelsvaror försäljas från butik, har påkallat vissa formella jämkningar i 4 § 2 mom. med därtill hörande anvisningar.

Slutligen har bestämmelsen i 8 § om användande vid skatteinbetalning av särskilt inbetalnings- eller girokort liksom även stadgandet i 13 § 2 mom. ansetts böra, såsom närmast utgörande tillämpningsföreskrifter, utgå ur förslaget.

Övriga av utskottet föreslagna ändringar äro endast av redaktionell eller formell natur och torde icke påkalla särskild förklaring.

I likhet med departementschefen förutsätter utskottet, att den nya beskattningen kommer att träda i kraft vid instundande årsskifte. Att, såsom föreslagits, från beskattningen undantaga försäljning, arbetsprestation och uthyrning, varom avtal slutits före ikraftträdandet, torde vara ofrånkomligt. Dock synes motiverat att låta undantaget gälla endast beträffande sådana avtal, där vederlaget blivit till beloppet fastställt. Saknas i avtalet bestämmelse om vederlagets storlek eller har vederlaget bestämts endast genom hänvisning till gällande dagspris, ortens pris eller dylikt, torde skäl icke föreligga att eftergiva skatten.

För att underlätta övergången och bereda de skattskyldiga ökad möjlighet att före uppgiftspliktens fullgörande sätta sig in i de nya bestämmelserna vill utskottet slutligen föreslå ett stadgande, enligt vilket den som så önskar må kunna komma i åtnjutande av en månads anstånd med avlämnande av uppgift och inbetalning av skatt för den första månaden efter ikraftträdandet.

I de likalydande motionerna I: 18 och II: 29 ävensom motionerna II: 20, II: 24 och II: 37 ha framställts yrkanden om, att vid bifall till propositionens förslag om allmän omsättningsskatt åtgärder måtte vidtagas för att bereda samhällelig hjälp åt sådana mindre bemedlade personer samt barnrika familjer m. fl., som till följd av omsättningsskatten komme att få vidkännas ökning av sina levnadskostnader. Utskottet, som finner motionärernas förslag synnerligen beaktansvärda, anser sig i nu förevarande sammanhang icke kunna taga ställning till dessa yrkanden men förutsätter, att Kungl. Maj:t kommer att ägna detta spörsmål närmare uppmärksamhet.

Utskottets hemställan.

Under återopande av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

I) att riksdagen måtte — med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 3 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas samt med avslag å de likalydande motionerna I: 15 av herr Linderot och II: 19 av herrar Hagberg i Luleå och Brädefors samt de likalydande motionerna I: 24 av herr John Gustavson och II: 30 av herr Hansson i Rubbestad m. fl. ävensom motionerna II: 31 av herr Wallén, II: 34 av herr Holmbäck och II: 39 av herr Flyg m. fl. — antaga följande såsom *utskottets förslag* betecknade

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Förslag

till

förordning om allmän omsättningsskatt.

Härigenom förordnas som följer:

Skattepliktig omsättning och beräkning av allmän omsättningsskatt.

1 §.

Allmän omsättningsskatt skall, med undantag varom i 2 § förmäles, utgå till staten

a) vid yrkesmässig försäljning av varor från butik eller därmed likartat försäljningsställe;

b) vid yrkesmässig försäljning av varor i restaurang-, pensionat-, kafé- och konditorirörelse;

c) vid yrkesmässig försäljning av butikshandelsvaror i andra fall än ovan sägs, dock ej när försäljningen sker till återförsäljare;

d) vid yrkesmässig försäljning av varor, som icke äro att hänföra till butikshandelsvaror men som äro avsedda för någons personliga bruk och bekvämlighet eller eljest ämnade att utgöra någons personliga lösegendom, dock ej när försäljningen sker till återförsäljare;

e) vid uttag av varor från rörelse som under b) sägs, så ock vid uttag från annan rörelse av saluhållna butikshandelsvaror eller varor som avses under d), allt under förutsättning att uttaget sker för ändamål, som icke äger samband med rörelsen;

f) vid förfärdigande, på beställning av annan än återförsäljare, av butikshandelsvaror eller varor som avses under d), så ock vid utförande av ändrings-, förbättrings-, underhålls- eller rengöringsarbete å sådana varor, allt under förutsättning att arbetet yrkesmässigt verkställles av företagare med fast driftställe för näringsverksamhet och att arbetet faller inom området för nämnda verksamhet;

g) vid yrkesmässig uthyrning av butikshandelsvaror eller varor som avses under d);

h) vid import av utomlands inköpta butikshandelsvaror eller varor som avses under d), dock ej där importen företages av återförsäljare.

(Se vidare anvisningarna.)

2 §.

1 mom. Allmän omsättningsskatt utgår ej

a) vid försäljning eller uttag från rörelse av

foder- och gödselmedel;

a) vid försäljning eller uttag från rörelse av

vete, råg, korn och havre ävensom fröer, foder- och gödselmedel;

cement och kalk;

(Kungl. Maj:ts förslag.)

ved, stenkol, koks, träkol och
bränttorv;
bränn-, lys- och smörjoljor;

för förtäring avsedda rusdryc-
ker;
tobaksvaror;
apoteksvaror;

(Utskottets förslag.)

ved, stenkol, koks, träkol och
bränttorv;
bränn-, lys- och smörjoljor;
*följande slag av fiskredskap,
nämligen notar, vadar, trålar,
nät, skötar, sill- och ström-
mingsgarn, ryssjor, hommor
och bottengarn;*
*inom riket tryckta tidningar och
tidskrifter;*

för förtäring avsedda rusdryc-
ker;
tobaksvaror;

b) vid försäljning eller uttag från rörelse av mjölk, grädde, smör och mar-
garin, potatis samt de slag av mjöl, gryn och bröd, som Kungl. Maj:t be-
stämmer, dock att skatt skall utgå där försäljningen eller uttaget sker från
restaurang-, pensionat-, kafé- eller konditorirörelse;

c) vid försäljning, som i ringa omfattning bedrivs av lantbrukare eller
trädgårdsodlare med egna lantmanna- eller trädgårdsprodukter eller av fiska-
re med fisk av egen fångst, dock att skatt skall utgå där försäljningen sker
från butik eller därmed likartat försäljningsställe;

d) vid försäljning av varor för export.

*2 m o m. På framställning av skatt-
skyldig, vilken enligt lag är skyldig
föra handelsböcker, äger länsstyrel-
sen medgiva, att från skatteplikt i fall
som avses i 1 § a) skola undantagas
varor, vilka icke äro att hänföra till
butikshandelsvaror.*

*Sådant medgivande lämnas för viss
tid eller tills vidare; och må länssty-
relsen föreskriva de närmare villkor
för förmånens åtnjutande, som till
förekommande av missbruk prövas
erforderliga.*

2 m o m. Kungl. Maj:t äger för-
ordna om ytterligare undantag från
skatteplikt beträffande särskilda va-
ror eller varugrupper.

(Se vidare anvisningarna.)

3 m o m. Kungl. Maj:t äger för-
ordna om ytterligare undantag från
skatteplikt beträffande särskilda va-
ror eller varugrupper.

(Se vidare anvisningarna.)

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

3 §.

Allmän omsättningsskatt utgår, där ej beträffande vissa varor eller varugrupper annan skattesats finnes särskilt stadgad, med fem procent av den skattepliktiga omsättningen.

4 §.

1 mom. Skattepliktig omsättning beräknas för varje kalendermånad och utgör, med avdrag varom i 2 mom. stadgas,

- a) vid försäljning, arbetsprestation eller uthyrning: vederlaget;
- b) vid uttag av vara från rörelse: varans saluvärde enligt ortens pris;
- c) vid import: inköpspriset med tillägg av tull och samtliga å varan nedlagda kostnader intill varans ankomst till bestämmelseorten.

Vederlag enligt a) inräknas i den skattepliktiga omsättningen för den månad, varunder vederlaget influtit kontant eller eljest kommit den skattskyldige till godo.

2 mom. Har rörelseidkare för omsättning, bearbetning eller förbrukning inom rörelsen inköpt skattepliktiga varor från butik eller eljest under sådana förhållanden, att vederlaget vid inköpet av varorna enligt bestämmelserna i denna förordning skall ingå i skattepliktig omsättning för mottagaren av vederlaget, må rörelseidkaren vid beräkning av sin skattepliktiga omsättning göra avdrag för sålunda utgivet vederlag.

2 mom. Har rörelseidkare för omsättning eller bearbetning eller för förbrukning såsom material inom rörelsen inköpt skattepliktiga varor under sådana förhållanden, att vederlaget vid inköpet av varorna enligt bestämmelserna i denna förordning skall ingå i skattepliktig omsättning för mottagaren av vederlaget, må rörelseidkaren vid beräkning av sin skattepliktiga omsättning göra avdrag för sålunda utgivet vederlag.

Avdraget verkställas för den månad, varunder vederlaget utgivits. Överstiger under viss månad utgivet vederlag den skattepliktiga omsättningen för samma månad, må överskjutande belopp avdragas vid den skattepliktiga omsättningens beräkning för närmast följande månad eller månader.

(Se vidare anvisningarna.)

Skattskyldighet.

5 §.

Allmän omsättningsskatt skall erläggas:

- a) vid försäljning: av säljaren;
- b) vid uttag av varor från rörelse: av rörelseidkaren;
- c) vid arbetsprestation: av den som utfört arbetet;
- d) vid uthyrning: av den som verkställt uthyrningen;
- e) vid import: av den för vars räkning importen ägt rum.

Vid försäljning i kommission anses kommissionären såsom säljare.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

6 §.

Från skattskyldighet enligt denna förordning är staten frikallad.

(Utskottets förslag.)

6 §.

Kungl. Maj:t äger, där synnerliga skäl därtill äro, medgiva befrielse från eller återbäring av allmän omsättnings-skatt.

Inbetalning av allmän omsättnings-skatt m. m.

7 §.

Skattskyldig skall senast den 15 i varje månad till länsstyrelsen i det län, där hans hemortskommun för det löpande taxeringsåret är belägen, avlämna uppgift rörande den skattepliktiga omsättningen under nästföregående kalendermånad samt grunderna för omsättningens beräkning.

För varje förvärvsverksamhet, som är att anse såsom självständig rörelse (*särskild förvärvskälla*), skall särskild uppgift avlämnas.

Uppgift skall avgivas på heder och samvete samt avfattas å blankett enligt formulär, som fastställas av Kungl. Maj:t.

Belopp, som avse beräkningen av den skattepliktiga omsättningen, skola utföras i jämna krontal, så att överskjutande öretal bortfalla.

Länsstyrelsen äger på framställning medgiva, att i stället för uppgifter enligt första stycket må inom den tid efter beskattningsårets utgång, som länsstyrelsen bestämmer, avlämnas uppgift avseende hela beskattningsåret. Sådant medgivande må lämnas endast den, som icke enligt lag är skyldig föra handelsböcker och vars omsättning, beräknad på sätt i 4 § sägs, kan antagas icke överstiga 3,000 kronor för hela beskattningsåret.

8 §.

Skattskyldig skall samtidigt med avlämnande av uppgift enligt 7 § inbetala den skatt, som belöper å den uppgivna skattepliktiga omsättningen.

Inbetalningen sker genom insättning å länsstyrelsens postgirokonto, varvid särskilt för ändamålet avsett inbetalnings- eller girokort skall användas.

Inbetalningen sker genom insättning å länsstyrelsens postgirokonto.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Försummar skattskyldig att inbetala skatt, som det enligt första stycket åligger honom att erlägga, skall oguldet belopp uppdebiteras och indrivnas.

Har jämlikt 7 § medgivits anstånd med avlämnande av uppgift, äger länsstyrelsen ock förordna, att skatten må inbetalas i den ordning, som enligt 18 § första stycket varder av Kungl. Maj:t för där avsett fall föreskriven.

9 §.

Hos länsstyrelsen skall, med ledning av inkomna uppgifter enligt 7 §, upprättas register över de skattskyldiga inom länet.

9 §.

Hos länsstyrelsen skall, med ledning av inkomna uppgifter och framställningar enligt 7 §, upprättas register över de skattskyldiga inom länet.

I registret skall anteckning ske om inbetalda skattebelopp, om vidtagna åtgärder i beskattningsärenden samt om de förhållanden i övrigt, som finnas vara av betydelse för kontroll å skattens behöriga utgörande.

Taxering till allmän omsättningsskatt m. m.

10 §.

Taxering till allmän omsättningsskatt skall avse beskattningsår och verkställas av vederbörande beskattningsnämnder vid den årliga taxeringen.

Skattepliktig omsättning beräknas och taxeras särskilt för varje särskild förvärvskälla.

11 §.

Skattskyldig taxeras till allmän omsättningsskatt i hemortskommunen.

Eftertaxering, som i 22 § omförmäles, skall ske där taxeringen bort verkställas, om den skett i rätt tid.

Har den skattskyldige avlidit, åsättes taxeringen hans dödsbo.

12 §.

Taxeringsförordningens bestämmelser om taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skola i tillämpliga delar, med de avvikelser som nedan stadgas, lända till efterrättelse med avseende å taxering till allmän omsättningsskatt.

13 §.

1 mom. Länsstyrelsen skall sammanföra av skattskyldig jämlikt 7 § avlämnade uppgifter för varje be-

13 §.

Länsstyrelsen skall sammanföra av skattskyldig jämlikt 7 § avlämnade uppgifter för varje beskattningsår

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

skattningsår samt efter beskattningsårets utgång överlämna uppgifterna till ordföranden i den taxeringsnämnd, som har att verkställa taxering av den skattskyldige för beskattningsåret. Skall taxeringen ske inom annat län, skola dock uppgifterna jämte erforderliga meddelanden ur det i 9 § omförmälda registret överlämnas till länsstyrelsen i sistnämnda län, vilken det åligger att vidarebefordra uppgifterna till vederbörande taxeringsnämnds ordförande.

2 mom. Taxeringsnämndens ordförande skall tillse, att uppgifter enligt 7 § komma honom tillhanda beträffande samtliga skattskyldiga, som böra av nämnden taxeras till allmän omsättningsskatt, samt i förekommande fall hos länsstyrelsen göra anmälan om felande uppgifter.

samt efter beskattningsårets utgång överlämna uppgifterna till ordföranden i den taxeringsnämnd, som har att verkställa taxering av den skattskyldige för beskattningsåret. Skall taxeringen ske inom annat län, skola dock uppgifterna jämte erforderliga meddelanden ur det i 9 § omförmälda registret överlämnas till länsstyrelsen i sistnämnda län, vilken det åligger att vidarebefordra uppgifterna till vederbörande taxeringsnämnds ordförande.

14 §.

1 mom. Efter anmaning är envar skyldig att i den omfattning, som i anmaningen angivits, meddela för egen taxering till allmän omsättningsskatt erforderliga upplysningar utöver dem, som innefattas i avlämnad uppgift enligt 7 §. Beträffande sådan anmaning skall gälla vad i taxeringsförordningen stadgas rörande anmaning enligt 32 § 2 mom. nämnda förordning.

2 mom. I fråga om granskning av skattskyldigs handelsböcker m. m. skall vad i 32 § 3 mom., 79 § 1 och 3 mom. samt 93 § andra stycket taxeringsförordningen stadgas äga motsvarande tillämpning vid taxering till allmän omsättningsskatt.

15 §.

För varje taxeringsdistrikt eller, om distrikt består av mer än en kommun, för varje kommun skall enligt formulär, som fastställs av Kungl. Maj:t, föras särskild längd över taxeringen till allmän omsättningsskatt (*omsättningsskattelängd*). Har någon, som mottagit anmaning att meddela upplysningar enligt 14 § 1 mom., underlåtit att efterkomma anmaningen, skall anteckning därom göras i längden.

Omsättningsskattelängden föres av taxeringsnämndens ordförande. Längden skall av ordföranden till länsstyrelsen översändas i länen senast den 20 maj och i Stockholm senast den 20 juni.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

16 §.

Har skattskyldig taxerats för högre skattepliktig omsättning än han för beskattningsåret enligt 7 § eller hos taxeringsnämnden uppgivit, åligger det nämndens ordförande att ofördröjligen i rekommenderat brev underrätta den skattskyldige om avvikelsen och skälen därför. Underrättelsen skall innefatta upplysning om vad den som icke åtnöjes med taxeringsnämndens beslut har att iakttaga vid anförande av besvär över beslutet. En avskrift av underrättelsen skall biläggas handlingarna i ärendet.

Vid motsvarande tillämpning av 123 § 2 mom. taxeringsförordningen skall vad angår taxering till allmän omsättningsskatt underrättelse som ovan sägs likställas med underrättelse om avvikelse från självdeklaration.

17 §.

Taxering till allmän omsättningsskatt, som till följd av prövningsnämnds beslut tillkommit eller blivit fastställd annorlunda än taxeringsnämnden bestämt, skall antecknas i omsättningsskattelängden samt i särskild längd (*ändringslängd*). Formulär till ändringslängd fastställs av Kungl. Maj:t.

18 §.

Där allmän omsättningsskatt på grund av taxering, som fastställts av taxeringsnämnd eller prövningsnämnd, skall utgå med högre belopp än det ålegat den skattskyldige att jämlikt 8 § inbetala, skall överskjutande belopp erläggas i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver.

Har skattskyldig inbetalat allmän omsättningsskatt med högre belopp än vad han enligt taxeringsnämndens eller prövningsnämndens beslut skolat erlägga, ankommer det på länsstyrelsen att snarast möjligt utan särskild ansökan föranstalta om restitution.

19 §.

Kungl. Maj:t förordnar en för hela riket gemensam nämnd (*centrala omsättningsskattenämnden*) med uppgift att

dels, efter framställning från skattskyldig eller när anledning därtill eljest uppkommer, meddela bindande förklaring beträffande frågan huruvida viss vara eller visst slag av varor skall i beskattningshänseende hänföras till butikshandelsvaror eller ej,

dels, efter framställning från landskamrerare eller prövningsnämnd, avgiva yttranden i ärenden rörande taxering till allmän omsättningsskatt,

dels ock, när anledning därtill uppkommer, till Kungl. Maj:t avgiva förslag till föreskrifter rörande tillämpning av denna förordning.

Nämnden skall bestå av ordförande och fyra ledamöter. En av ledamöterna skall förordnas till vice ordförande. För varje ledamot utses en suppleant.

Nämnden är beslutförför, när tre medlemmar äro tillstädes.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Nämnden må, i den utsträckning Kungl. Maj:t förordnar, åtnjuta biträde av sakkunniga.

Beträffande nämndens verksamhet skola de i 110 §, 111 § 1 mom. samt 112 § taxeringsförordningen meddelade bestämmelserna i tillämpliga delar gälla.

20 §.

Beträffande granskning av uppgift, som avgivits till ledning vid taxering till allmän omsättningsskatt, samt rätt att taga del av sådan uppgift skall vad i 56 § 1 mom. taxeringsförordningen stadgas rörande självdeklaration äga motsvarande tillämpning. Ordförande och ledamöter i den centrala omsättningsskattenämnden skola äga rätt att taga del av sådan uppgift ävensom av självdeklaration, som avgivits av den till allmän omsättningsskatt skattskyldige. Rörande förbud för person, som sålunda fått del av självdeklaration eller uppgift, att offentliggöra eller yppa innehållet i densamma skola föreskrifterna i 56 § 1 mom. och 57 § taxeringsförordningen äga motsvarande tillämpning.

21 §.

Av taxeringen till allmän omsättningsskatt föranledda särskilda kostnader vid taxeringsarbetet bestridas av statsmedel.

Eftertaxering.

22 §.

Har skattskyldig i uppgift eller upplysning, som avgivits till ledning vid taxering till allmän omsättningsskatt, lämnat oriktigt meddelande, eller har han, ehuru uppgiftspliktig, underlåtit avlämna uppgift eller infordrad upplysning, och har därav föranletts, att han icke blivit taxerad till allmän omsättningsskatt eller att han blivit för lågt taxerad till sådan skatt, skall han eftertaxeras till allmän omsättningsskatt att utgå med det belopp, som genom berörda förfarande undandragits statsverket.

Eftertaxering må icke ske senare än fem år efter det år, då taxeringen rätteligen bort äga rum. Har den skattskyldige avlidit, må taxering dock icke ske senare än två år efter utgången av det kalenderår, under vilket bouppteckning efter honom blivit ingiven för inregistrering.

Ansvarsbestämmelser m. m.

23 §.

Den, som underlåter att inom föreskriven tid avlämna uppgift enligt 7 §, böte högst trehundra kronor; och må länsstyrelsen förelägga den uppgiftsskyldige lämpligt vite.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

24 §.

Underlåter någon, som mottagit anmaning att tillhandahålla handelsböcker eller andra handlingar, att efterkomma anmaningen, må för handlingarnas införskaffande anlitas biträde av länsstyrelsen, som äger förelägga den försumlige lämpligt vite.

25 §.

1 mom. Har någon i uppgift, som avses i 7 §, mot bättre vetande lämnat oriktigt meddelande, så att han därigenom undgått att betala skatt eller fått erlægga för låg skatt, böte högst fem gånger det skattebelopp, som sålunda undanhållits, dock minst femtio kronor.

2 mom. Har någon till ledning för egen taxering till allmän omsättningskatt mot bättre vetande lämnat oriktigt meddelande, som är ägnat att leda till frihet från taxering eller till för låg taxering, och är förfarandet ej straffbart enligt 1 mom., böte högst fem gånger det skattebelopp, som vid taxering på grundval av det oriktiga meddelandet undandragits eller skulle undandragas, dock minst femtio kronor.

3 mom. Har oriktigt meddelande, som i 1 eller 2 mom. avses, icke lämnats mot bättre vetande, men har den som lämnat meddelandet vid dess avgivande gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, skall vad i nämnda moment stadgas hava motsvarande tillämpning; dock må böterna bestämmas till högst hälften av vad där stadgas men likväl ej lägre än tjugufem kronor.

4 mom. Den, som uppsåtligen förleder annan till förseelse varom i 1 eller 2 mom. sägs, eller vid utförande av förseelsen med råd eller dåd uppsåtligen hjälper, så att gärningen därigenom sker, straffes som vore han själv gärningsman.

26 §.

1 mom. Talan om utdömande av vite enligt 23 eller 24 § samt åtal jämlikt 25 § anhängiggöras vid den allmänna underrätt, inom vars domvärjo den skattskyldiges hemortskommun är belägen.

2 mom. Böter och viten, som ådömas enligt denna förordning, tillfalla kronan.

Särskilda bestämmelser.

27 §.

För allmän omsättningskatt, som påförts avliden person eller oskift dödsbo efter honom, svarar dödsboet ej med mera än tillgångarna i boet. Är boet skiftat, svarar bodelägare icke för mera än vad av skatten på hans lott belöper och icke i något fall med mera än hans lott i boet utgör.

28 §.

Beteckningarna *taxeringsår*, *beskattningsår* och *hemortskommun* hava i denna förordning samma innebörd som i kommunalskattelagen.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

För skattskyldig, som saknar hemortskommun, anses Stockholm vara hemortskommun.

29 §.

I denna förordning förstås med *län* jämväl Stockholms stad, med *länsstyrelse* jämväl överståthållarämbetet samt med *landskamrerare* jämväl skattedirektören vid överståthållarämbetets avdelning för skatteärenden och allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden.

30 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft å dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Förordningen äger icke tillämpning i fråga om försäljning, arbetsprestation eller uthyrning, varom *avtal slutits* före förordningens ikraftträdande.

Förordningen äger icke tillämpning i fråga om försäljning, arbetsprestation eller uthyrning, varom före förordningens ikraftträdande *slutits avtal, däri vederlaget blivit till beloppet fastställt.*

Uppgift enligt 7 §, avseende första månaden efter förordningens ikraftträdande, må, där den skattskyldige inom den för uppgiftens avlämnande i nämnda paragraf stadgade tid där- om gör anmälan hos länsstyrelsen, avlämnas samtidigt med uppgift för nästföljande månad.

Anvisningar

till 1 §.

1. Med *varor* förstås i denna förordning materiella ting av lös egendoms natur. Härunder inbegripas icke blott helfabrikat utan även råvaror, materialier och halvfabrikat. Till varor räknas även *tidningar och tidskrifter samt* trycksaker och dylikt. Till varor hänföras däremot icke biljetter, lottsedlar, gällande frankotecken, ak-

till 1 §.

1. Med *varor* förstås i denna förordning materiella ting av lös egendoms natur. Härunder inbegripas icke blott helfabrikat utan även råvaror, materialier och halvfabrikat. Till varor räknas även trycksaker och dylikt. Till varor hänföras däremot icke biljetter, lottsedlar, gällande frankotecken, aktier, obligationer, andelsbevis

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

tier, obligationer, andelsbevis i ekonomiska föreningar och andra liknande handlingar, vilkas värde grundar sig å därtill knutna rättigheter av olika slag.

Försäljning av fast egendom med vad därtill *enligt allmän lag* hör är icke underkastad skatteplikt. Att märka är emellertid, att karaktären av fast egendom kan gå förlorad genom att fastighets beståndsdelar skiljas från fastigheten eller tillbehör eller inredning till byggnad borttages därifrån. Av definitionen på begreppet varor och övriga i 1 § uppställda förutsättningar för skatteplikt följer vidare, att omsättningsskatt icke utgår vid tillhandahållande av kraft från elektrisk anläggning, gas från gasverk samt vatten från vattenverk. Däremot äro exempelvis färdigladdade ackumulatörer samt mineralvatten och dylikt att hänföra till varor, vilkas försäljning medför skatteplikt om förutsättningarna därför i övrigt äro för handen.

2. Försäljning — liksom arbetsprestation och uthyrning — faller under förordningens bestämmelser endast om den sker *yrkesmässigt*. Häri inlägges samma betydelse som vid inkomstbeskattningen. Avyttring av någons personliga lösegendom eller dödsbos tillgångar, realisation av tillgångar, som anskaffats för stadigvarande bruk i rörelse, samt servering i mindre omfattning i eget hushåll av lagad mat åt betalande gäster, anses exempelvis icke innefatta yrkesmässig försäljning.

Försäljning skall *i allmänhet* anses föreligga även om vederlaget *till någon del* utgöres av annat än penningar. Härvid förutsättes dock, att avtalet med hänsyn till sitt syfte och övriga föreliggande omständigheter finnes böra likställas med försäljning. Såvitt angår den yrkesmässiga handeln

i ekonomiska föreningar och andra liknande handlingar, vilkas värde grundar sig å därtill knutna rättigheter av olika slag.

Försäljning av fast egendom med vad därtill hör är icke underkastad skatteplikt. *Med fast egendom avses här detsamma som med fastighet enligt kommunalskattelagen*. Att märka är emellertid, att karaktären av fast egendom kan gå förlorad genom att fastighets beståndsdelar skiljas från fastigheten eller tillbehör eller inredning till byggnad borttages därifrån. Av definitionen på begreppet varor och övriga i 1 § uppställda förutsättningar för skatteplikt följer vidare, att omsättningsskatt icke utgår vid tillhandahållande av kraft från elektrisk anläggning, gas från gasverk samt vatten från vattenverk. Däremot äro exempelvis färdigladdade ackumulatörer samt mineralvatten och dylikt att hänföra till varor, vilkas försäljning medför skatteplikt om förutsättningarna därför i övrigt äro för handen.

Försäljning skall *i vissa fall* anses föreligga även om vederlaget *helt eller delvis* utgöres av annat än penningar. *Förutsättningen härför är*, att avtalet med hänsyn till sitt syfte och övriga föreliggande omständigheter finnes böra likställas med försäljning. Såvitt angår den yrkesmässiga

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

torde denna förutsättning så gott som undantagslöst få anses vara uppfylld. Som exempel på här åsyftade avtal må nämnas det inom automobilbranschen vanliga fallet, att en gammal automobil får ingå i likviden för en ny.

I försäljning innefattas avyttring genom s. k. avbetalningsköp.

3. Med *butik* avses salubod, varuhus eller annan handelslokal, som hålles öppen för försäljning av varor direkt till allmänheten.

Såsom *med butik likartat försäljningsställe* anses kiosk, salustånd, försäljningsautomat och andra därmed jämförliga, för varuförsäljning direkt till allmänheten avsedda fasta försäljningsställen, oberoende av om de äro belägna inomhus eller utomhus.

Till *butikshandelsvaror* hänföras alla varor, som enligt vedertaget affärsbruk tillhandahållas från butik, oavsett om varorna äro avsedda för direkt konsumtion eller för annat ändamål. För att en vara skall anses utgöra butikshandelsvara fordras med andra ord, att varan eller i allt väsentligt likartad vara normalt kan av allmänheten inköpas i butik; den omständigheten, att handel med varan därjämte bedrives utom butik, saknar härvid betydelse. Å andra sidan är det icke tillräckligt, att varan undantagsvis kan inköpas i butik; en vara, som saluhålles i någon enstaka specialbutik men som sedvanligen brukar beställas direkt hos producent eller eljest anskaffas annorledes än genom inköp i butik, anses sålunda icke utgöra butikshandelsvara. Såsom butikshandelsvaror skola på grund härav räknas exempelvis burfåglar och akvariefiskar, person- och lastautomobiler, motorcyklar, kylskåp, redskap och verktyg av olika slag, mjölkningsmaskiner, symaskiner, skriv- och räknemaskiner samt andra utensilier för kontorsbruk ävensom möbler. Däremot skola till butiks-

handeln torde denna förutsättning så gott som undantagslöst få anses vara uppfylld. Som exempel på här åsyftade avtal må nämnas det inom automobilbranschen vanliga fallet, att en gammal automobil får ingå i likviden för en ny.

Till *butikshandelsvaror* hänföras alla varor, som enligt vedertaget affärsbruk tillhandahållas från butik, oavsett om varorna äro avsedda för direkt konsumtion eller för annat ändamål. För att en vara skall anses utgöra butikshandelsvara fordras med andra ord, att varan eller i allt väsentligt likartad vara normalt kan av allmänheten inköpas i butik; den omständigheten, att handel med varan därjämte bedrives utom butik, saknar härvid betydelse. Å andra sidan är det icke tillräckligt, att varan undantagsvis kan inköpas i butik; en vara, som saluhålles i någon enstaka specialbutik men som sedvanligen brukar beställas direkt hos producent eller eljest anskaffas annorledes än genom inköp i butik, anses sålunda icke utgöra butikshandelsvara. Såsom butikshandelsvaror skola på grund härav räknas exempelvis burfåglar och akvariefiskar, person- och lastautomobiler, motorcyklar, kylskåp, redskap och verktyg av olika slag, mjölkningsmaskiner, symaskiner, skriv- och räknemaskiner samt andra utensilier för kontorsbruk ävensom möbler. Däremot skola till butiks-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

handelsvaror icke hänföras exempelvis hundar, hästar och boskap, lustjakter, tröskverk och andra större lantbruksmaskiner, hissar, tryckpressar och specialbyggda maskiner av olika slag, från fastighet avskilda beståndsdelar, såsom grus, sten och dylikt, då de försäljas i obearbetat skick, samt tegel och sågat virke. Till butikshandelsvaror skola icke heller hänföras sådana huvudsakligen för byggnadsverksamhet eller industriellt bruk avsedda råvaror och materialier, som visserligen normalt kunna av allmänheten inköpas i butik men vilkas försäljning till ojämförligt största delen sker i annan form än genom butikshandel, t. ex. cement och kalk.

4. Beträffande innebörden av stadgandena under punkterna a)—h) är i övrigt att märka följande:

a) Skatteplikt enligt denna punkt inträder — bortsett från fall som avses i 2 och 6 §§ — vid all yrkesmässig försäljning av varor från butik eller därmed likartat försäljningsställe, sålunda även vid försäljning till återförsäljare eller då försäljningen, såsom undantagsvis kan vara fallet, avser annan vara än butikshandelsvara. Försäljning anses ske från butik icke blott då kunderna betjänas direkt i butikslokalen utan även då varor i samband med butikshandel expedieras exempelvis efter telefonorder eller postrekvisition. Utan betydelse är härvid, om den försålda varan förvaras i butiken med tillhörande lokaler eller ej; skatteplikt inträder följaktligen även om varan expedieras av säljarens leverantör direkt till kunden.

Inom vissa branscher — särskilt

(Utskottets förslag.)

handelsvaror icke hänföras exempelvis hundar, hästar och boskap, lustjakter, tröskverk och andra större lantbruksmaskiner, hissar, tryckpressar och specialbyggda maskiner av olika slag, och ej heller från fastighet avskilda beståndsdelar, såsom grus, sten och dylikt, då de försäljas i obearbetat skick. Till butikshandelsvaror skola icke heller hänföras sådana huvudsakligen för byggnadsverksamhet eller industriellt bruk avsedda råvaror och materialier, som visserligen stundom kunna av allmänheten inköpas i butik men vilkas försäljning till ojämförligt största delen sker i annan form än genom butikshandel, t. ex. järnbalkar och tegel.

a) Skatteplikt enligt denna punkt inträder — bortsett från fall som avses i 2 § — vid all yrkesmässig försäljning av varor från butik eller därmed likartat försäljningsställe, sålunda även vid försäljning till återförsäljare eller då försäljningen, såsom undantagsvis kan vara fallet, avser annan vara än butikshandelsvara. Försäljning anses ske från butik icke blott då kunderna betjänas direkt i butikslokalen utan även då varor i samband med butikshandel expedieras exempelvis efter telefonorder eller postrekvisition. Utan betydelse är härvid, om den försålda varan förvaras i butiken med tillhörande lokaler eller ej; skatteplikt inträder följaktligen även om varan expedieras av säljarens leverantör direkt till kunden.

Inom vissa branscher — t. ex. inom

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

inom järnhandeln—förekommer ofta, att ett och samma företag bedriver såväl butikshandel för försäljning direkt till allmänheten som ock försäljning *i parti* till återförsäljare. I dylikt fall må, under förutsättning att i bokföringen göres klar åtskillnad mellan de båda verksamhetsgrenarna, vardera verksamheten i skattehänseende behandlas efter därför gällande regler. Eljest måste hela rörelsen behandlas efter de strängare reglerna för butikshandeln, innebärande att skatteplikt inträder även vid försäljning till återförsäljare.

järnhandeln, *färghandeln och livsmedelshandeln* — förekommer ofta, att ett och samma företag bedriver såväl butikshandel för försäljning direkt till allmänheten som ock försäljning till återförsäljare. I dylikt fall må, under förutsättning att i bokföringen göres klar åtskillnad mellan de båda verksamhetsgrenarna, vardera verksamheten i skattehänseende behandlas efter därför gällande regler. Eljest måste hela rörelsen behandlas efter de strängare reglerna för butikshandeln, innebärande att skatteplikt inträder även vid försäljning till återförsäljare.

b) För att restaurang-, pensionat-, kafé- eller konditorirörelse skall föreliggande förutsättes, att rörelsen huvudsakligen avser tillhandahållande av varor till förtäring på stället och att rörelsen drives i lokal eller inom område, där bord och sittplatser ordnats för kundernas bekvämlighet. Allt tillhandahållande av varor mot betalning inom sådan rörelse anses innefatta försäljning.

Om ett företag med annat ändamål än drivande av restaurangrörelse tillhandahåller kost åt egen personal, utgör detta icke sådan yrkesmässig verksamhet, som medför skatteplikt. Om verksamheten däremot, såsom ofta är fallet, av företaget upplåtits på entreprenad åt annan, vilken bedriver verksamheten såsom yrke, föreligger givetvis skatteplikt för denne.

c) Stadgandet i förevarande punkt utgör ett komplement till bestämmelsen under a). Butikshandelsvaror — detta begrepp taget i förut angivna bemärkelse — försäljas mycket ofta direkt till allmänheten annorledes än från butik eller därmed jämförligt försäljningsställe. En grosshandels- eller postorderfirma kan från sina lagerlokaler leverera butikshandelsvaror till privata förbrukare, en hantverkare eller fabrikant kan bedriva dylik direktförsäljning från sin verkstad eller fabrik, och liknande försäljning kan ske exempelvis inom teater- eller biograflokal, i frisérsalong eller från ateljé, magasin, båtvarv, handelsträdgård m. m. Vidare kan försäljning av butikshandelsvaror direkt till allmänheten ske genom kringföring, varmed avses exempelvis gårdfarihandel samt försäljning å gata eller annan allmän plats, då försäljningen sker annorledes än från fast försäljningsställe. Då skattskyldigheten vid försäljning av butikshandelsvaror direkt till förbrukare uppenbarligen icke bör vara beroende av om försäljningen skett från butik eller annorledes, har skattskyldigheten genom stadgandet i förevarande punkt utsträckt att omfatta all yrkesmässig försäljning av sådana varor med undantag endast för det fall, att försäljningen sker till återförsäljare.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Med återförsäljare skall vid tillämpning av förordningen *likställas producent*, som inköper eller eljest anskaffar varor för bearbetning eller förbrukning i *sin rörelse*.

Som återförsäljare skall vid tillämpning av förordningen *anses endast den, som bedriver återförsäljningen yrkesmässigt*. Med återförsäljare *likställes sådan producent av varor*, som inköper eller eljest anskaffar varor för bearbetning eller förbrukning i *rörelse*. Härav följer, att såsom *producent icke räknas exempelvis en byggmästare, som på entreprenad verkställer ett husbygge, och ej heller en jordbrukare, som icke driver rörelse i kommunalskattelagens mening*.

Att märka är, att skatteplikt enligt c) föreligger vid försäljning av periodiska skrifter genom prenumeration.

d) Varor, som äro avsedda för någons personliga bruk och bekvämlighet eller eljest ämnade att utgöra någons personliga lösegendom, torde i allmänhet vara att hänföra till butikshandelsvaror. Bestämmelsen under d) avser därför endast varor, som på grund av sin beskaffenhet äro undantagna från butikshandel, såsom lustjakter, ridhästar och dylikt.

e) Som exempel å skattepliktiga uttag från rörelse märkas särskilt uttag för rörelseidkarens, hans familjs eller övriga hushållsmedlemmars räkning eller för avlöning åt arbetspersonal. Med rörelse avses förvärvskällan rörelse enligt de regler, som gälla vid inkomstbeskattningen. På grund härav inträder icke skatteplikt för ägare eller brukare av fastighet vid användande av produkter från fastigheten i eget hushåll, såvida fastigheten icke ingår i en rörelse.

f) I denna punkt stadgas skatteplikt vid vissa slag av arbetsprestationer. Såsom allmänna förutsättningar för skatteplikt vid arbetsprestation gäller, dels att arbetet hänför sig till butikshandelsvaror eller varor som äro avsedda att utgöra någons personliga lösegendom, dels ock att arbetet yrkesmässigt verkställles av företagare med fast driftställe för näringsverksamhet och att arbetet faller inom området för nämnda verksamhet. Utanför det skattepliktiga området faller på grund härav bl. a. allt arbete å fast egendom, betjäning av kunder i frisørsalong samt arbete, som utföres i kundens hem av person utan fast driftställe, t. ex. en hemsömmerska. Har företagare fast driftställe, är det utan betydelse om arbetet utföres å driftstället eller annorstädes.

Om någon på beställning förfärdigar varor mot vederlag i penningar och därvid håller materialet, föreligger enligt gällande lag ett försäljningsavtal; som exempel må nämnas beställning av kläder hos en skraddare med vill-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

kor att denne skall hålla tyget. Den i förevarande punkt stadgade skatteplikten vid förfärdigande av varor avser icke dylika fall, vilka jämväl i skattehänseende äro att bedöma enligt reglerna för försäljning. Här åsyftas i stället sådana avtal, som civilrättsligt äro att hänföra till arbetsbeting. Om i nyssnämnda fall kunden själv håller tyget, blir skraddarens arbete sålunda underkastat skatteplikt enligt förevarande stadgande.

Om den, som utför ändrings-, förbättrings- eller därmed jämställt arbete, tillhandahåller för arbetet erforderliga materialier eller förbrukningsartiklar, anses prestationen i dess helhet såsom arbetsprestation, om arbetet framstår som det väsentliga, men eljest såsom försäljning. Härav följer bland annat, att om arbetsprestationen i visst fall är det väsentliga och denna faller utanför det skattepliktiga området, så inträder icke heller skatteplikt för överlåtelse av materialierna eller förbrukningsartiklarna; exempel härå utgör tillhandahållande av tvål vid servering av bad eller av hårvatten vid frisering.

g) I form av »hyreskontrakt» framträdande avtal rörande varor med uttrycklig eller underförstådd bestämmelse, att hyresmannen efter erläggande av de överenskomna hyreslikviderna skall bliva ägare till de förhyrda varorna, falla icke under stadgandet i förevarande punkt utan äro såsom avbetalningsköp att behandla enligt reglerna för försäljning.

h) Skatteplikt enligt denna punkt inträder vid import, som företages av privata förbrukare.

till 2 §.

Till fodermedel hänföras de i gällande statistiska varuförteckning under nr 359—372 upptagna varuslagen och till gödselmedel de varuslag, som upptagas under nr 634—643 i samma förteckning.

Med apoteksvaror avses varor, som enligt gällande apoteksvarustadga äro att hänföra till apoteksvaror.

Under benämningarna mjölk och grädde innefattas i livsmedelshandeln allmänt förekommande former därav, sålunda även steriliserad och kondenserad mjölk, torrmjölk, surmjölk, långmjölk, youghurt o. dyl.

till 2 §.

Till tidningar och tidskrifter hänföras sådana periodiska skrifter, som enligt utgivningsplanen äro avsedda att under bestämd titel utgivas med minst fyra å särskilda tider utkommande nummer eller häften årligen.

till 4 §.

Att märka är, att vid försäljning, arbetsprestation eller uthyrning vederlaget i dess helhet skall inräknas i den skattepliktiga omsättningen och att avdrag sålunda icke får göras för den del av vederlaget, som må hava beräknats motsvara omsättningsskatten. Avdrag må ej heller ske för transport-, emballage- och andra liknande kostnader, vilka ingå i priset för en vara.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Vid beräkning av skattepliktig omsättning skall belopp, som influtit vid diskontering av växel, anses utgöra kontant likvid. Nödgas den skattskyldige på grund av bristande betalning själv inlösa växeln, må beloppet avdragas vid senare beräkning av skattepliktig omsättning. Skulle betalning sedermera inflyta å sålunda inlöst växel, skall beloppet ånyo redovisas såsom skattepliktig omsättning.

Som kontant likvid räknas även presentkort, som begagnats för uttagande av varor.

Saluvärdet å från rörelse uttagna varor beräknas enligt samma grunder som gälla vid inkomstbeskattningen. *Idkare av restaurang-, pensionat-, kafé- eller konditorirörelse äger lägga i kollektivavtal stadgade normer till grund för beräkning av värdet av varor, som förbrukats av anställd personal.*

Den i 2 mom. stadgade avdragsrätten avser att förebygga dubbelbeskattning i de fall, då rörelseidkare (återförsäljare eller producent) företager en i och för sig skattepliktig transaktion med varor, för vilka omsättningsskatt utgått eller skolat utgå redan i samband med rörelseidkarens inköp av varorna. Om en rörelseidkare från en grosshandlars lager inköper varor för återförsäljning eller bearbetning i sin rörelse, inträder på grund av stadgandena i 1 § icke skatteplikt vid inköpet, och följaktligen föreligger icke heller någon avdragsrätt vid varornas återförsäljning. Om rörelseidkarens inköp skett från butik, föreligger däremot avdragsrätt, eftersom jämväl återförsäljares inköp från butik drabbas av skatteplikt.

Saluvärdet å från rörelse uttagna varor beräknas enligt samma grunder som gälla vid inkomstbeskattningen.

Den i 2 mom. stadgade avdragsrätten avser att förebygga dubbelbeskattning i de fall, då rörelseidkare (återförsäljare eller producent) företager en i och för sig skattepliktig transaktion med varor, för vilka omsättningsskatt utgått eller skolat utgå redan i samband med rörelseidkarens inköp av varorna. Om en rörelseidkare från en grosshandlars lager inköper varor för återförsäljning eller bearbetning i sin rörelse, inträder på grund av stadgandena i 1 § icke skatteplikt vid inköpet, och följaktligen föreligger icke heller någon avdragsrätt vid varornas återförsäljning. Om rörelseidkarens inköp skett från butik, föreligger däremot *i regel* avdragsrätt, eftersom jämväl återförsäljares inköp från butik *vanligen* drabbas av skatteplikt.

II) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t an hålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning angående accis å sådant papper, som användes vid tryckning här

i riket av tidningar och tidskrifter, och därvid beakta vad i detta utlåtande anförts samt för riksdagen snarast framlägga det förslag, som må av utredningen föränledas; samt

III) att följande motioner, nämligen:

väckta inom första kammaren:

- nr 12 av herr Nils Andersson,
- nr 13 av herr Oscar Gottfrid Karlsson,
- nr 14 av herr Björck,
- nr 16 av herr Theodor Nilsson m. fl.,
- nr 17 av herr andre vice talmannen Åkerberg m. fl.,
- nr 18 av herr Ohlin,
- nr 19 av herr Wagnsson m. fl.,
- nr 20 av herr Emil Andersson m. fl.,
- nr 21 av herr Tjällgren m. fl.,
- nr 22 av herrar Gabrielsson och Bondeson,
- nr 23 av herr Gustaf Elofsson,
- nr 25 av herr Ohlin,

väckta inom andra kammaren:

- nr 11 av herr Näsström m. fl.,
- nr 12 av fru Nordgren,
- nr 13 av fru Nordgren,
- nr 15 av herr Åqvist,
- nr 16 av herr Hansson i Vännäsby,
- nr 18 av herr Hage,
- nr 20 av herr Viklund,
- nr 21 av herr Gustafsson i Bogla,
- nr 22 av herr Sundström i Skövde,
- nr 23 av herr Holmdahl,
- nr 24 av herr Spångberg m. fl.,
- nr 25 av herrar Hällgren och Törnkvist,
- nr 26 av herr Johansson i Öckerö m. fl.,
- nr 27 av herr förste vice talmannen Magnusson,
- nr 28 av herrar andre vice talmannen Österström och Bergström,
- nr 29 av herr andre vice talmannen Österström,
- nr 32 av herr Henriksson,
- nr 33 av herr Henriksson m. fl.,
- nr 35 av herr Nilson i Eskilstuna,
- nr 36 av herr Andersson i Vigelsbo m. fl.,
- nr 37 av herrar Jonsson i Skedsbygd och Andersson i Södergård,

nr 38 av herrar Eriksson i Frägsta och Liedberg,
nr 40 av herrar Wallentheim och Nilsson i Kristinehamn
måtte, i den mån de icke kunna anses besvarade genom
vad utskottet här ovan anfört och hemställt, av riksdagen
lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 5 december 1940.

På första särskilda utskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bärq, Bernhard Nilsson, Sandler, Viktor Larsson, Grånebo, Velande, Elon Andersson, Sjödaht, Heüman, Franzon, Egnell och Sylwan*; samt

från andra kammaren: herrar *Andersson i Dunker, Vougt, Hagberg i Malmö, Werner i Hultsfred, Sandberg*, Olsson i Gävle, Ericson i Boxholm, Hammarlund, Eklund, Karlsson i Grängesberg, Persson i Undersvik och Henriksson.*

* Icke närvarit vid justeringen av utlåtandet.

Reservationer:

beträffande punkten I):

1) av herrar *Bernhard Nilsson, Velande, Sylwan* och *Hagberg* i Malmö, vilka anfört:

»Genomförandet av en skattelagstiftning av här föreliggande art måste enligt sakens natur vara förenat med betydande svårigheter. Såsom det i den kungl. propositionen upptagna förslaget utformats måste ock stor tvekan råda beträffande bestämmelsernas rätta innebörd. Detta gäller icke minst de grundläggande reglerna om skattepliktens avgränsning. Bristerna i antytt hänseende förtjäna givetvis så mycket mer beaktande, som det här är fråga om en lagstiftning, vilken i det dagliga livet kommer att tillämpas av stora grupper av näringsutövare med mycket skiftande kvalifikationer. Med hänsyn till lagstiftningens räckvidd är det uppenbarligen icke heller möjligt att ens tillnärmelsevis kunna förutse de mångskiftande komplikationer, som kunna uppkomma vid beskattningens tillämpning, och detta icke blott i detaljspörsmål utan jämväl i frågor av stor principiell betydelse. I utskottets utlåtande förutsattes på grund härav, att Kungl. Maj:t kommer att med

uppmärksamhet följa utvecklingen på området samtl. att, i den mån erfarenhet vinnes om de med den nya beskattningsformen förknippade problemen, det skall bliva möjligt att senare genomföra de förbättringar, som kunna finnas påkallade.

Det måste emellertid enligt vår uppfattning starkt ifrågasättas, huruvida ett fortsatt övervägande av de sålunda antydda problemen bör skjutas på framtiden i avvaktan på att erfarenhet därom må kunna vinnas. Tydligt är nämligen att förslaget, även med de förändringar och klarlägganden som utskottet företagit och vilkas betydelse icke skall av oss förringas, i skilda hänseenden såväl materiellt som tekniskt lider av betydande brister. Ett avhjälpande därav, så långt möjligt, måste utan dröjsmål eftersträvas. I samband därmed bör självfallet kontakt sökas med näringslivets organisationer och andra sakkunniga instanser. Att märka är nämligen, att förslaget till omsättningsskatt varken i sitt ursprungliga eller enligt propositionen omarbetade skick varit föremål för den remissgranskning från praktiskt och sakkunnigt håll, som plägar och bör komma förslag av denna räckvidd och betydelse till del.

Departementschefen har i propositionen framhållit, att det av praktiska skäl är angeläget, att antalet skattefria varuslag blir så litet som möjligt och att urvalet begränsas till varor av sådan beskaffenhet, att de lätt kunna skiljas från andra varor. Uppenbart är väl ock, att ju flera undantag, som medgivas, desto större bliva besvärligheterna för handeln och svårigheterna att utöva kontroll över beskattningen.

Från näringslivets sida ha dessa synpunkter starkt understrukits, och talesmän för representativa organisationer ha å dess vägnar inför utskottet med styrka gjort gällande, att ett genombrytande av skatteplikten i den omfattning som skett genom de i författningsförslagets 2 § gjorda undantagen måste allvarligt äventyra ett effektivt genomförande av den avsedda beskattningen i synnerhet inom livsmedelshandeln. Denna uppfattning är utan tvivel förtjänt av det största beaktande.

Utskottet har också förklarat sig finna att framför allt undantagen beträffande olika slag av livsmedel måste befaras vålla allvarliga olägenheter för handeln, och har utskottet, som inte kunnat undgå att taga starkt intryck av de framförda betänkligheterna mot förslaget i denna del, övervägt möjligheten att helt slopa dessa undantag. 'För en sådan åtgärd' — uttalar utskottet — 'skulle kunna anföras även andra skäl än de rent praktiska. Anordningen med undantag medför, att skattefriheten kommer alla till godo utan avseende å behovet. Ur såväl sociala som statsfinansiella synpunkter vill det förefalla mera befogat att låta skatt utgå å alla varor och att samtidigt i en eller annan form bereda kompensation åt dem, som visas vara i behov därav. Ett dylikt system skulle te sig så mycket naturligare, som åtgärder under alla förhållanden torde bliva nödvändiga för att lätta trycket för de av beskattningen tyngst drabbade. Å andra sidan är emellertid att märka, att en beskattning över lag av livsmedlen skulle skärpa olikheten i beskattningshänseende mellan skilda befolkningsgrupper och ytterligare

gynna dem som konsumera produkter från egen fastighet. Att med omsättningsskatt belasta de elementära livsförnödenheter, som avses i propositionen, anser utskottet därför böra ifrågakomma endast under förutsättning att jämväl uttag från egen fastighet beskattas. Huruvida en sådan utvidgning av beskattningen låter sig praktiskt genomföras är en fråga, som undandrager sig säkert bedömande från utskottets sida. Detta uppslag till lösning av de påtalade svårigheterna synes emellertid förtjänt att närmare undersökas, och utskottet finner önskvärt att Kungl. Maj:t ägnar denna fråga uppmärksamhet'.

Konsekvensen av detta resonemang har emellertid utskottet, med vårt sätt att se, icke dragit. Utskottet, som sålunda funnit önskvärt, att Kungl. Maj:t 'ägnar denna fråga uppmärksamhet', hade enligt vår mening jämväl bort föreslå skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om omedelbar utredning därav. Så har dock ej skett. Vi för vår del finna det däremot angeläget, att en utredning snarast möjligt igångsättes för klarläggande av huruvida en godtagbar lösning av hithörande problem kan i ett sammanhang ernås. Skulle vid en sådan lösning den skattepliktiga omsättningen komma att mera väsentligt ökas, torde därmed en sänkning av skatteprocenten kunna möjliggöras.

I diskussionen, såväl inom riksdagen som utanför densamma, har frågan om öppen (synlig) eller sluten (osynlig) skatt tilldragit sig stor uppmärksamhet. Att här närmare ingå på de skäl, som kunna anföras till stöd för den ena eller den andra metoden kan lämpligen icke ifrågakomma.

Det har emellertid icke kunnat undgå vår uppmärksamhet, att representeranter för den övervägande delen av den handel, som beröres av skatten, bestämt uttalat sig till förmån för ett system med synlig skatt. Denna mening har även biträts av bland andra tillförordnade chefen för kommerskollegium, flera av rikets handelskamrar, näringsorganisationer och enskilda. Trots denna redan på ett förberedande stadium framförda uppfattning har något klarläggande av med denna fråga sammanhängande problem icke skett i propositionen. Någon utredning därom inom utskottet har icke heller varit möjlig. Fortsatta överväganden på denna punkt synas oss emellertid påkallade. Dessa överväganden böra självfallet åvägabringas genom Kungl. Maj:ts försorg och då i nära kontakt med representeranter för dem, som beröras av skatten. Utan att hava någon förutfattad mening därom synes oss i sådant sammanhang jämväl böra prövas möjligheten av någon på visst sätt ordnad fakultativ tillämpning av olika uppördssystem. I anslutning därtill torde ock böra undersökas, huruvida det kan låta sig göra att vid sidan av exempelvis ett system med sluten skatt tillägga Kungl. Maj:t befogenhet att efter prövning i varje särskilt fall tillåta eller förordna om tillämpning branschvis av ett system med öppen skatt.

Såsom den objektiva skatteplikten konstruerats, har densamma principiellt anknutits till försäljning från butik, varvid enligt anvisningarna med butik skall förstås salubod, varuhus eller annan handelsbod, som hålles öppen för försäljning direkt till allmänheten. Som allmänhet avses härvid köpare av

varor ej blott för eget behov utan även för återförsäljning eller framställning av nya varor. Med denna definiering har begreppet 'butik' blivit både omfattande och svävande, i det att däri kan innefattas ej endast butik i vanlig mening utan även för allmänheten öppna expeditions-, demonstrations- och verkstadslokaler med försäljning direkt till besökare. Denna oklarhet rörande butiksbegreppets innebörd är ägnad att väcka desto större betänkligheter, som den tolkning, som däri inlägges, blir av avgörande betydelse för skatteplikens avgränsning. Ej minst gäller detta för den gränsdragning mellan butiks-handelsvaror och icke-butikshandelsvaror, som ankommer på den centrala omsättningsskattenämnden. Uppenbart är också, att denna nämnd för att över huvud kunna fullgöra sin uppgift måste utgå från ett visst butiksbegrepp. Samtidigt kan förutses, att taxeringsmyndigheterna liksom de skattskyldiga själva allt efter olika uppfattningar och förhållanden komma att tillämpa och hävda andra tolkningar av samma begrepp. För reglering av de tolknings-tvister, som sålunda komma att uppstå, har i förslaget ingen annan ordning förutsatts än en rättspraxis, grundad på tvisters avgörande i domstolsväg. Tydligt torde emellertid vara, att en dylik ordning är ägnad att under av-sevärd tid framåt för handeln skapa ett tillstånd av oklarhet, otrygghet och irritation. Ett givet önskemål måste därför vara att finna en utväg som möj-liggör en snabb och enhetlig reglering av hithörande förhållanden. Att de i utskottsutlåtandet avsedda landskamreraremötena icke kunna i allmänhet tillrättalägga dessa frågor med deras i eminent grad praktiskt-kommersiella karaktär, torde vara tydligt. Det kan därför ifrågasättas, huruvida icke om-sättningsskattenämnden borde tilläggas jämväl befogenhet att träffa avgörande härutinnan. Inom utskottet har denna utväg prövats men ej ansetts fram-komlig. Lösningen av de intressekollisioner, som nödvändigtvis komma att uppstå kring butiksbegreppets utformning, kräva otvivelaktigt en mera till-fredsställande ordning än den i propositionen förutsatta. Utredning härom torde alltså få anses påkallad.

Utom försäljning från butik har under beskattningen indragits vissa slag av arbetsprestationer. Med skattens konstruktion lär en dylik utvidgning av skatteplikten vara ofrånkomlig. Härigenom kommer dock beskattningen att utsträckas till stora grupper hantverkare och mindre företagare, vilka knappast kunna anses äga erforderliga förutsättningar för att rätt redovisa och utgöra en dylik skatt. Därest en beskattning av arbetsprestationer skall kunna genomföras, torde därför tillämpningsområdet böra begränsas och utformningen förenklas. I propositionen ha dessa fordringar näppeligen bli-vit tillbörligt beaktade. Genom den av utskottet till 7 § fogade bestämmelsen om befogenhet för länsstyrelse att meddela uppskov med avlämnande av däri omförmälda uppgifter har väl möjlighet öppnats att i viss utsträckning tillrättalägga de svårigheter, som beskattningen i dessa fall kan föranleda. Men därmed kunna de erinringar, som riktats mot propositionen i denna del, icke anses undanröjda. Som en trängande uppgift kvarstår alltså att på detta område giva skatten en sådan räckvidd och utformning, som betingas av de praktiskt föreliggande förhållandena.

Innebörden av bestämmelserna i 4 § i förslaget till förordning om allmän omsättningsskatt är den att, såsom det plägar uttryckas, skatt skall beräknas å själva skatten. En sådan anordning synes ur principiell synpunkt icke kunna väl försvaras. Därtill kommer, att anordningen måste medföra särskilda svårigheter vid varornas prissättning resp. skattens beräkande. Särskilt torde detta bliva förhållandet inom sådana branscher, som arbeta med fastställda bruttopriser såsom bokhandeln, järnhandeln, glas- och porslins-handeln, handeln med tekniska artiklar etc. Nu avsedda brister i förslaget synas lättast kunna avhjälpas genom att den skattepliktiga omsättningen bestämmas till 95 % av omsättningssumman för de varor, som äro avsedda att drabbas av omsättningsskatt. Den minskning i skatteintäkten för det allmänna, som därigenom må uppkomma, är icke av den storleksordning att den kan anses utgöra något bärande skäl mot det sålunda antydda förslagets genomförande.

Med återopande av vad sålunda anförts, tillåta vi oss hemställa,

1) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville, i anslutning till av oss framförda synpunkter, föranstalta om en fortsatt utredning angående med omsättningsskattens införande sammanhängande problem samt för riksdagen snarast möjligt framlägga de förslag, var-till utredningen må föranleda; samt

2) att riksdagen måtte besluta, att 4 § i förslaget till förordning om allmän omsättningsskatt och anvisningarna till samma paragraf skola erhålla följande lydelse:

4 §.

1 mom. Skattepliktig omsättning beräknas för varje kalendermånad och utgör, med avdrag varom i 2 mom. stadgas,

a) vid försäljning, arbetsprestation eller uthyrning: 95 procent av vederlaget;

b) vid uttag av vara från rörelse: 95 procent av varans saluvärde enligt ortens pris;

c) vid import: inköpspriset med tillägg av tull och samtliga å varan nedlagda kostnader intill varans ankomst till bestämmelseorten.

Vederlag enligt a) inräknas i den skattepliktiga omsättningen för den månad, varunder vederlaget influtit kontant eller eljest kommit den skattskyldige till godo.

2 mom. Har rörelseidkare för omsättning eller bearbetning eller för förbrukning såsom material inom rörelsen inköpt skattepliktiga varor under sådana förhållanden, att vederlaget vid inköpet av varorna enligt bestämmelserna i denna förordning skall ligga till grund för beräkning av skattepliktig omsättning för mottagaren av vederlaget, må rörelse-

idkaren vid beräkning av sin skattepliktiga omsättning avdraga 95 procent av sålunda utgivet vederlag.

Avdraget verkställs för den månad, varunder vederlaget utgivits. Överstiger under viss månad utgivet vederlag den skattepliktiga omsättningen för samma månad, må överskjutande belopp avdragas vid den skattepliktiga omsättningens beräknande för närmast följande månad eller månader.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar till 4 §.

Att märka är, att vid försäljning, arbetsprestation eller uthyrning vederlaget i dess helhet skall inräknas i det belopp, som skall ligga till grund för fastställandet av den skattepliktiga omsättningen och att avdrag sålunda — — — (= utskottets förslag) — — — från butik vanligen drabbas av skatteplikt.»

beträffande 2 § 1 mom:

2) av herr *Henriksson*, som anförde:

»Jag delar i alla avseenden de synpunkter, som framförts i den av herr Bernhard Nilsson m. fl. under punkt 1 avgivna reservationen. Jag ansluter mig jämväl till de yrkanden, som i reservationen framställts. Enligt min uppfattning tala emellertid starka skäl för att reservanterna i fråga om innehållet i 2 § 1 mom. i förslaget till förordningen om allmän omsättningsskatt bort gå ett steg längre än som skett. Såväl utskottet som reservanterna ha funnit, att framförallt undantagen beträffande olika slag av livsmedel måste vålla allvarliga olägenheter för handeln. Dessa olägenheter äro ock enligt otvetydiga uttalanden av handelsorganisationer av sådan svårighetsgrad, att de äventyra beskattningens behöriga genomförande. Med hänsyn härtill synes det åtminstone mig, att 2 § 1 mom. b) och c) böra utgå ur förslaget. De av utskottet berörda konsekvenserna av en dylik ståndpunkt må närmare övervägas i samband med den av reservanterna förordnade utredningen.

På grund av vad sålunda anförts får jag alltså hemställa,

att riksdagen, vid behandlingen av föreliggande proposition, måtte besluta, att 2 § 1 mom. b) och c) av förslaget till förordning om allmän omsättningsskatt skall utgå ur förslaget, samt att i anslutning härtill 2 § 1 mom. d) i förslaget gives beteckningen b).»

3) av herr *Velander*, som — i anslutning till av landshövdingen i Örebro län och t. f. generaldirektören och chefen för riksräkenskapsverket avgivna, i propositionen åberopade yttranden — inom utskottet yrkat, att taxeringen till omsättningsskatt måtte helt anförtros länsstyrelserna.

Särskilt yttrande

av herrar *Gränebo, Egnell, Andersson* i *Dunker och Hammarlund*, som anfört:

»Det framlagda förslaget till allmän omsättningsskatt är ägnat att ur skilda synpunkter inge betänkligheter.

Genom sin konstruktion kommer denna beskattningsform att drabba skattebetalarna utan annan hänsyn till bärkraft och skatteförmåga än som innebäres i de föreslagna undantagen.

Den kommer också vid den praktiska tillämpningen säkerligen att visa sig vara behäftad med stora brister. Det ligger i sakens natur att en skattelag av förevarande slag blir i många hänseenden oklar och svårtolkad och därigenom lätt kommer att föranleda orättvisor, trassel och missnöje.

Förslagets konstruktion såsom en skatt på varor, försålda genom detaljhandeln, hantverk och andra småföretag med utöware i hundratusental, bidrager härvid starkt att göra tillämpningen besvärlig. Utav dessa mindre företagare, som bli organ för uttagande av skatten, hava många icke skyldighet att föra handelsböcker och många äro även i avsaknad av ordnad bokföring. Svårigheterna för dessa att uppbära och redovisa skattemedlen äro givetvis betydande och kontrollen från det allmännas sida torde bliva svår att utöva. Även med bästa vilja kunna misstag begås, med för vederbörande beklagliga konsekvenser. Uppdelningen av varuslagen i butikshandelsvaror och andra varor, varav de senare i allmänhet äro skattefria, bidrager även att försvåra tillämpningen. Då därtill i vissa fall ändamålet för en varas användning är avgörande för om den är skattepliktig eller icke, är det uppenbart att mycket komplicerade fall kunna inträffa.

Under sådana förhållanden uppstå lätt besvärligheter och kostnader för dem, som skola uppbära och inleverera skattemedlen till statsverket, liksom för kontrollen därav från det allmännas sida. Att skatten göres 'dold' bidrager även till att kontrollen från allmänhetens sida liksom även från myndigheterna försvåras.

Dessa och andra omständigheter göra det enligt vår mening önskvärt, att de avsedda skatteinkomsterna kunnat utvinnas på sådant sätt, att här påtalade nackdelar och olägenheter undvikits.

Ett system med acciser på ett antal varor har vid undersökning inom utskottet visat sig innebära vissa möjligheter. Genom detta skulle bland annat vinnas, att sättet för uppbörd och redovisning av skattemedlen bleve smidigare och lättare att genomföra, varjämte kontrollen förenklades och gjordes mera effektiv än på den väg, som i propositionen föreslagits.

Enligt vår uppfattning hade det därför varit att föredraga, att i stället för den föreslagna omsättningsskatten ett system med acciser i fråga om ett fåtal varor genomförts. Därigenom kunde otvivelaktigt betydande skattebellopp utvinnas, varjämte för ernående av i propositionen avsedda skatteintäkter denna accisbeskattning kunde kompletteras med något ökad direkt

inkomstbeskattning under beaktande av i motionerna I: 24 och II: 30 framförda synpunkter.

Genom anlåtande av denna skatteutväg hade även en för mindre bemedlade och familjeförsörjare med stor försörjningsbörda mindre tryckande beskattning åstadkommits.

Ett skattesystem enligt accislinjen har emellertid icke på samma sätt som den i propositionen föreslagna omsättningsskatten varit föremål för utredning och närmare utformning. Det har icke heller varit möjligt att i detta hänseende och på den tid som stått till buds inom utskottet utforma ett förslag, som nu skulle kunna göras till föremål för riksdagens beslut.»